...ЫЙ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

39-дэхи жэлээ гарана

БУРЯТ ҮНЭН

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй орган

№ 93 (9847) | 1962 оной апрелиин 19, четверг | Сэн 2 мүнгэн

ХЭЛЭҺЭН ҮГЭДӨӨ ХҮРЭ

...Коммунис партиин ...съездын, КПСС-эй ...на Комитедэй мар...тумэй түүхэтэ шинд...дээр зоригжоһон ...ымнай ажалшад хү...хын продуктнуудые ...өө жэл эрид ехээр ...эн ехэ уялгануудые ...ээ даажа абаа һэн. ...гэдөө хүрэхын түлөө ...айһан колхоз, совхо...дэлмэришэд, мэргэ... ажал хүдэлмэридөө ...э амжалта туйлажа

...э мяха, үндэгэ худал...ээдэхи кварталайнгаа ...спубликымнай олонхи ...д саг болзорһоонь ...үүргээ. Жэшээлхэдэ, ...й аймагай совхоз, ...д энэ жэлэй нэгэ...рталда нёдондонойхи...гүй ехэ мяха гүрэн...алдажа, түсэбөө 113 ...дүүргээ. Гүрэндөө мя...гэ худалдаха кварта... түсэб Закаменай, Би... Баргажанай болон бу...гууд үлүүлэн дүүр... Кабанскын, Баунтын ...совхоз, колхозууд һү ...нёдондонойхиһоо ни...эшэлүүлжэ, гүрэндөө ...удалдаа.

...абаһан уялгануудаа ...дүүргэжэ байгаа кол...хозууд үсөөн бэшэ. ...эдэ, Баргажанай сов...эхи кварталда нёдон...һоо 2 дахин ехэ мяха, ...олон үндэгэ худалдаа. ...ай аймагай «Комму... «Победа» колхозууд ...мяха худалдаха хахад ...э түсэб үни дүүргэн...энэй «Маяк» колхоз ...мяха худалдаха нэгэ...арталай түсэб 205,4 ...үндэгэ—122,2 про...үргэжэ аймаг соогоо ...

...колхоз, совхозуудай ...нүүд шэнги уялгануу...ргэхын түлөө ажахы ... хүдэлмэрилэгшэдэй ...аань, республикымнай ... кварталай дүн муу ...ха байгаа. Теэд олон...гуудай партийна, со... профсоюзай организа...й политическэ, эмхид...ртэй хүдэлмэри ябуу... дээрэһээнь, гүрэндэ ...даха түсэбөө респуб...й миил 79 процент ... Тиин Кяхтын аймаг ...ээ. Аймаг гүрэндэ һү ...түсэбөө арайхан гэ...һаань үлүүхэн дүүр... худалдаха түсэбөө ...уй.

...аймагта абаһан уялга... дүүргэхэ арга болом...аа гү? Байгаа. Нёдон... Кяхтын олонхи колхоз, ...д түрүү кукурузаша... һайнаар ажаллаһа...аар шэмэтэ тэжээл ...дэжэ абаа һэн. Тии...энэ жэл һү һаалгынь ...һээ байтагай, нёдон...оо доошоо ороһон, ...дэ бүришье багаар ...ан байха юм. Эндэ ...гамгүйгөөр үригдэнэ. ...нэгэдэхи кварталда

аймаг дотор һаагдаһан бүхы һүнэй 34 процентнь гэхэ гү, али 4587 центнерынь тугалда уулгагдаһан, 10 процентнь ондоо хэрэгтэ гаргашалагдаһан юм.

Ойрын жэлнүүдэй туршада малай тоо толгой олошоруулха гээшэ тон шухала. Гэбэшье республикымнай олонхи аймагууд энэ талаар абаһан уялгануудаа аргагүй муугаар дүүргэжэ байна. Энэ жэлэй гурба һарын туршада Мухаршэбэрэй, Бичурын, Зэдын аймагууд 100 үнеэдһээ 20—20 тугал абанхай. Жэлэй түрүүшын гурба һарын туршада хонин бүриһөө хурьга абахын түлөө нёдондо ехэхэн хүдэлмэри хэгдэбэшье, зарим аймагуудта олон хурьга дутуу абагдаа. Жэшээлхэдэ, Прибайкалиин аймаг 100 эхэ хонинһоо миил 41, Түнхэнэй—52, Кабанскын—53, Заиграйн—59 хурьга абаад байна. Адуу малай үхэл, гарза олонхи аймагуудаар аргагүй ехэ.

КПСС-эй ЦК-гэй мартын Пленум хүдөө ажахые хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ харгы зам заажа үгөө. Теэд энэ замаар дабшахын тула халуун тэмсэл хэрэгтэй. Тиимэһээ партийна, советскэ, профсоюзай, комсомолой организацинууд, колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд район хоорондын шэнэ управленинүүдтэй суг хамта ажахыдаа байһан дутуу дундануудые дары усадхан, мал ажалай, газар тарялангай продуктнуудые бүри ехээр абажа, гүрэндэ худалдаха уялгаяа заабол дүүргэхын тула эрид шууд хэмжээ абаха болоно.

Мүнөө хүдөө ажахыда тон харюусалгатай үе саг ерээ, хабарай тарилгын хүдэлмэри эхилбэ. Зорилго юуб гэхэдэ, тарилгые эмхитэйгээр эхилжэ, саг болзортонь, һайн шанартайгаар үнгэргэхэ болоно. Тиихэдэ тарилгынгаа талмайн хубаарилга үшөө дахин хаража үзөөд, үрэ шэмэ ехэтэй, экономическа талаараа ехэ ашагтай ургамалнуудые тарижа, тэрэнэй үндэр ургаса абахын түлөө эсэшэ сусашагүйгөөр тэмсэхэ ёһотойбди.

Адуу малай тоо толгой олошоруулха, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ талаар тон ехэ хүдэлмэри хэгдэхэ байна. Мүнөө малай үбэлжэлгэ эмхитэйгээр түгэсхэхэ, абаһан түлэеэ гарзагүйгөөр түлжүүлхэ хэрэгтэй. Гүрэндэ мяха, һү, нооһо, үндэгэ худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэб, уялгануудые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө һү һаалгаяа эрид дээшэлүүлжэ, урин тараангүй гүрэндөө худалдаха, малаа олоор шахан таргалуулжа, тушааха.

Хүдөө ажахын продуктнуудые элбэг ехээр абаха хэрэгтэ ажалай түлөөһэ гуримшуулха гээшэ тон ехэ удхашанартай. Партийна, профсоюзай организацинууд, колхозуудай правлени, совхозуудай дирекци ажахынгаа бүхы һалбаринуудые удааруулангүй бүри мүнөө жэл ажахын тоосоондо оруулжа дүүргэхэ зорилготой.

КПСС-эй ЦК-гэй мартын Пленумээр табигдаһан туйлай ехэ зорилгонууд нэн түрүүн ажалша арад зоной ажал хүдэлмэреэр, оролдолго тэмсэлээр бэелүүлэгдэхэ болоно. Тиимэһээ партийна, комсомолой, профсоюзай организацинууд тэдэнэй дунда ябуулжа байгаа нийтэ-политическэ, эмхидхэлэй хүдэлмэри эрид һайжаруулха, социалис мүрысөө зүбөөр эмхидхэхэ зорилготой.

Түрэл партидаа, арад зондоо үгэеэ үгэжэ, уялга абаа һаа—тэрэнээ заабол дүүргэхэ гээшэ хуулита заншал болохо ёһотой. Манай республикын колхоз, совхозуудай, партийна, советскэ, профсоюзай организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд арад зонойнгоо эршэ хүсые элсүүлэн, хүдөө ажахын продуктнуудые абаха, гүрэндэ худалдаха талаар абаһан уялгаяа саг болзортонь дүүргэжэ, хэлэһэн үгэдөө хүрэхын түлөө тэмсэл үргэн далайсатайгаар дэлгэрүүлхэ уялгатай.

ХАРА ТАРЯАН ТАРИГДАНА

ЗЭДЭ. (Телефоноор абтаба). **Манай совхозой механизаторнууд тарилгадаа хэзээ хэзээнэйхиһээ һайнаар бэлдэжэ, газарай гэдэхэтэй адли хахалжа, эртын тарилга хэжэ эхилээ. 1-дэхи отделениин тракторно-таряан ажалай бригадын механизаторнууд апрелиин 14-һөө хара таряа тарижа захалба.**

Апрелиин 16-һаа совхозой 2-дохи отделениинхид газараа хахалжа, тарилгаяа эхилбэ. Байгша ондо паар болгогдохо 1500 гектар дээрэ хара таряа тарижа, тэрэнээ зунай эхеэр хуряажа, силос дараха түсэбтэйбди. Тиимэһээ газарай гэдэхэтэйл сасуу паар хахалжа, тэндээ тарилга хэгдэхэнь гээшэ.

Мүнөө жэл совхозой тракторно-таряан ажалай бригаданууд бүхыдөө ажахын тоосоондо орожо, хүдэлмэреэ улам урагшатайгаар ябуулха аргатай болонхой. Тэдэнэр эртын борнойлго 3562 гектар дээрэ хэжэ дүүргэнхэй. Бүхы бригадануудта үрэһэ хүрэнгэ оньһон аргаар ашагдажа, зөөгдэжэ, сеялкэнүүдтэ хэгдэхэ юм. Тэрэнэй түлөө дүрбэн автомашина дээрэ бункер тодхогдожо, таряа сеялкэдэ эюулэхэ түхеэрэлгэ бэлдэгдэнхэй.

Б. Хомутов,
Борьёогой совхозой директор.

КПСС-эй XXII съездын шиндхэбэринүүд бэелүүлэгдэжэ байна. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: техник-геолог А. И. Беспалова мастер Н. А. Рязановай үрэмдэжэ гаргаһан газарай хүрьһэ шалган хаража байна.
ТАСС-эй фотохронико.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: **«Труд» гэжэ оёдолой фабрикын коммунис ажалай нэрэ зэргэдэ хүртэһэн переплётно цехын мастер Петр Воронин Майн 1-дэ зорюулһан КПСС-эй ЦК-гэй уриануудые хүдэлмэришэдтөө уншажа үгэжэ байна.**
С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ШЭНЭ ДЭБЖЭЛТЭ

1962 оной нэгэдэхи кварталда Россини Федерациин промышленностиин хүгжэлтэ

Россин Федерациин промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд КПСС-эй XXII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, 1962 оной нэгэдэхи кварталда продукци бүхы дээрэнь гаргаха түсэбөө 102,5 процент дүүргэв. Үйлэдбэриин хэмжээн 1961 оной нэгэдэхи кварталайхитай сасуулбал 8 процентээр нэмээ. Эдэ мэдээнүүд РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи Центральна статистическэ управлениин мэдээсэл соо дурдагдаһан байна.

Мэдээсэл соо иигэжэ хэлэгдэнэ. Промышленна үйлэдбэриин хэмжээн 1961 оной нэгэдэхи кварталайхитай сасуулбал хара болон үнгэтэ металлургида 8 процентээр, түлишын болон элшэ хүсэнэй промышленностьда—7 процентээр, машина бүтээлгэдэ, металл болбосоруулгада—13 процентээр, химическэ промышленностьда—14 процентээр, ой модоной, саарһанай, модо болбосоруулдаг промышленностьда—3 процентээр, барилгын материалнуудай промышленностьда — 5 процентээр, хүнгэн промышленностьда—2 процентээр, эдеэ хоолой промышленностьда—10 процентээр нэмээ. Арадай ажахын соведүүдэй мэдэлэй промышленностьда продукци бүхы дээрэнь гаргаха кварталай түсэб 102,3 процент, нютагай Соведүүдэй мэдэлэй промышленностьда—103 процент дүүргэгдэһэн байна. Архангельска, Вологодско, Калининградска, Ставропольско совнархозууд түсэбөө дүүргээгүй.

Түмэрэй руда, нефть, газ, нүүрһэ абаха, булад хайлуулха, кокс галдажа гаргаха, хара металлаар бүтээгдэһэн прокат, олон янзын үнгэтэ металл, электрын элшэ хүсэ гаргаха, ехэ болон дундуур хүсэтэй ууралай котельнүүдые, металл отолдог станогуудые, кузнечно-прессовэ машинануудые, нефте-аппаратуранuудые, автомобильнүүдые, холын замда ябадаг электровозуудые, экскаваторнуудые, бусад продукци бүтээхэ кварталай түсэб дүүргэгдэһэн, үлүүлэн дүүргэгдэһэн байна.

Үнгэрэгшэ жэлэй тус үеынхитэй сасуулбал 1962 оной нэгэдэхи кварталда 409 мянган тонноор ехэ түмэрэй руда, 3,9 миллион тонноор ехэ нефть, 2,1 миллиард кубическа метрээр ехэ газ абтаа, 422 мянган тонноор ехэ шэрэм, 733 мянган тонноор ехэ булад хайлуулагдаа, 492 мянган тонноор ехэ прокат, 6 миллиард киловатт-часаар ехэ электрын элшэ хүсэн гаргагдаа, 3 миллион түхэригөөр ехэ химическэ түхеэрэлгэнүүд бүтээгдээ, 107 мянган тонноор ехэ химическэ үтэгжүүлгэ гаргагдаа. Кукуруза болон силостэ хэрэглэгдэхэ ургамалнуудые хуряадаг комбайнуудые республикын предприятинууд олоор бүтээн гаргадаг боложо байна.

16 миллион дүрбэлжэн метрээр ехэ бүд нэхэгдээ, 2 миллион паараар олон арһан гутал оёгдоо, 39 мянган хэһэгээр олон телевизор, 93 мянган хэһэгээр олон хубсаһа угаадаг машина, 31 мянган хэһэгээр олон холодильник, 22 миллион түхэригөөр ехэ мебель бүтээгдээ, 46 мянган тонноор ехэ мяхан, 112 мянган тонноор ехэ сагаан эдеэн абтаа.

Үйлэдбэриин хэмжээ ехэ болгохо, бүтээдэг юумынгээ түхэл янзые олошоруулха, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ талаар даалгабаринуудаа хэдэ хэдэн предприятинууд дүүргээгүй гэжэ РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи Центральна статистическэ управлениин мэдээсэл соо тэмдэглэгдэнэ. Тусхайлбал, шэрэм хайлуулха, хэрэглэлэй модо зөөхэ, булад соргонууд болон бусад хэдэн түхэл янзын продукци бүтээхэ кварталай түсэб дүүргэгдээгүй. 1962 оной нэгэдэхи кварталда промышленностьда ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ түсэб дүүргэгдээгүй. Промышленностьда ажалай бүтээсэ нёдондо жэлэй тус үеынхидэ орходоо 5 процентээр нэмэһэн байна.

(ТАСС).

БУРЯДАЙ АССР-эй СТАТИСТИЧЕСКЭ УПРАВЛЕНИИН МЭДЭЭСЭЛ

Бурядай АССР-эй промышленностиин 1962 оной 1 квартал соо гүрэнэй түсэб дүүргэһэн дүн тухай

Бурядай АССР-эй промышленность 1962 оной I квартал соо валовой продукци үйлэдбэрилхэ түсэбөө 104 процент дүүргээ. Тэрэ тоодо Бурядай совнархозой промышленность—104 процент, Бурядай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй мэдэлэй промышленность—102 процент дүүргэбэ. 1961 оной нэгэдэхи кварталтай жэшэбэл промышленна үйлэдбэриин хэмжээн 10 процентээр дээшэлээ. Тэрэ тоодо Бурядай совнархозой промышленность — 12, Бурядай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй мэдэлэй промышленность—6 процентээр дээшэлүүлээ.

1962 оной I квартал соо совнархозой управленинүүдэй, зарим предприятинуудай, мүн министерство болон ведомствонуудэй валовой продукци үйлэдбэрилхэ түсэбэйнь дүүргэлтэ иимээр харуулагдана:

	1962 оной 1 кварталай түсэбэй дүүргэлтэ процентээр	1962 оной 1 кварталые 1961 оной 1 кварталтай сасуулхада процентээр
Бурядай совнархозой управленинүүд болон промышленна предприятинууд	104	112
Горнорудно промышленностиин управлени	105	98
тэрэ тоодо:		
Галуута нуурай шахтоуправлени	102	89
Тимлюгэй цемент-шиферэй завод	107	100,5
Улан-Удын шэлэй завод	114	125
Машино бүтээлгын, металл болбосоруулдаг промышленностиин управлени	102	124
тэрэ тоодо:		
«Электромашина» завод	106	162
Ильтиин автозаһабарилгын завод	101	155
Селендумын модо хюрөөдэдэг станогуудай завод	102	122
«Буряткабель» завод	135	115
«Теплоавтоматика» завод	115	85
Түмэр хэрэгсэлэй Кировэй нэрэмжэтэ завод	104	99,2
«Бурятэнерго» гэжэ энергетическэ управлени	107	114
Модо бэлэдхэлэй, ой модоной ажахын управлени	103	109
Барилгын управлени	97	109
тэрэ тоодо:		
Барилгын материалнуудай Татауровска комбинат	78	89
Түмэр-бетонно хэрэгсэлэй Брянска завод	103	54
Түмэр-бетонно хэрэгсэлэй Улан-Удын завод	117	161
Барилгын хэрэгсэлнүүдэй Улан-Удын комбинат	86	99
Улан-Удын хирпиисын завод	100,3	88
Эдеэ хоолой, хүнгэн промышленностиин управлени	106	113
тэрэ тоодо:		
Улан-Удын мяха-консервын комбинат	115	122
Тоһо болон сыр гаргадаг заводууд	92	100,4
Загаһанай заводууд болон загаһанай консервнүүдые гаргадаг комбинадууд	103	95
Улан-Удын нарин сэмбын фабрика	103	106
Кяхтын трикотажна фабрика	73	122
Кяхтын гуталай фабрика	112	93
Сүхын арһанай завод	102	109
Улан-Удын валенка дарадаг фабрика	120	122
Бурядай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй мэдэлэй промышленность	102	106
тэрэ тоодо:		
Нютагай промышленностиин министерство	100,4	108
Ажалшадай ажаһуудалай эрилтэ хангаха управлени	106	102
Республикын министерство болон ведомствонүүдэй промышленность	106	121
тэрэ тоодо:		
Улан-Удын мелькомбинат	108	122
Культурын министерствын промышленна предприятинууд	100,8	100,9
Шэнэ-Бэрээнэй механическа завод	127	140
Бүхэсоюзна министерство болон ведомствонүүдэй промышленность	101	94
тэрэ тоодо:		
Улан-Удын паровозо-вагонно завод	101	96
Түмэр-бетонно конструкцинуудай Таловска завод	105	175

Совнархозой, министерствонүүдэй зарим предприятинууд валовой продукци үйлэдбэрилхэ квартальна түсэб дүүргэхэ ба үлүүлэн дүүргэхэ зуураа, промышленна зарим продукци үйлэдбэрилхэ түсэбөө дүүргэжэ шадаагүй.

Галуута нуурай шахтоуправлени газар дороһоо нүүрһэ малталгаар, Тимлюгэй цемент-шиферэй завод—400 маркын портланд-цемент гаргаха; Улан-Удын шэлэй завод—сонхын шэл сортолхо ба багсалха; «Электромашина» завод—булад хайлуулха, Илькиин автозаһабарилгын завод—автомобильнуудые, двигательнүүдые капитальнаар заһабарилха; модо хюрөөдэхэ станогуудые гаргаха Селендумын завод—запасной частьнуудые гаргаха; түмэр хэрэгсэлэй Кировэй нэрэмжэтэ завод—шаажан гүйлгэһэн амһартануудые; модо бэлэдхэлэй болон ой модоной ажахын управлени—хэрэгсэлэй модо шэрэхэ; түмэр-бетонно хэрэгсэлэй Брянскын завод — товарна бетон гаргаха; түмэр-бетонно хэрэгсэлэй Улан-Удын завод —хабсаргагдамал түмэр-бетон гаргаха; Улан-Удын хирпиисын завод—75, 50 маркын хирпиисэ, шлакоблок гаргаха, түхеэрэлгэнүүдээ капитальнаар заһабарилха түсэбүүдээ дүүргээгүй.

Улан-Удын мяха консервын комбинат колбасна зүйлнүүдые, хайлуулмал тоһо, пельмень, гахайн, хониной, шубуунай мяха; загаһанай завод болон комбинадууд—загаһа бариха, тоһотой консервэ гаргаха түсэбүүдээ дүүргээгүй.

Кяхтын гуталай табрика — булгайраар гутал оёхо, тэрэ тоодо үхибүүдэй гутал; Сүхын арһанай завод—гуталай доторой арһа; валенка дарадаг фабрика—үхибүүдэй валенка гаргаха түсэбөө дүүргээгүй.

Тэрэшэлэн нютагай промышленностиин министерство, ажалшадай эрилтые хангаха управлени олон түрэлэй эд бараа гаргаха түсэбүүдые дүүргэнгүйгөөр гараһан байна.

1962 оной түрүүшын квартал соо промышленна гол шухала продукцинуудые үйлэдбэрилгэ иимээр харуулагдана:

	1962 оной 1 квартал соо үйлэдбэрилэгдэһэн	1962 оной 1 квартал 1961 оной 1 кварталтай сасуулхада процентээр
Нүүрһэн—миллион тонно	0,2	87
Хэрэгсэлэй модо шэрэлгэ (колхозойхигүйгөөр)—миллион кубометр	1,0	99
Хюрөөдэһэн модон (колхозуудайхигүйгөөр)—мянган кубометр	234	115
Цемент	—	102
Шифер—условно миллион плитка	37,0	104
Хирпиисэ (колхозуудайхигүйгөөр) — миллион хэһэг	19	91
Сонхын шэл—миллион дүрбэлжэн метр	2,1	112
Автомобильна кранууд—хэһэг	84	4,2 дахин
Нооһон бүд—миллион дүрбэлжэн метр	0,5	103
Трикотаж дотор хубсаһан — мянган хэһэг	506	133
Трикотажна гадар хубсаһан— мянган хэһэг	88	137
Арһан гутал—мянган паар	41,2	97
Валенка—мянган паар	74	110
Хубсаһа угаадаг машина — мянган хэһэг	20,0	100
Мебель (түмэр оронгүйгөөр)— миллион түхэриг	1,0	88
Мяхан (гүрэнэй нөөсэһөө)—мянган тонно	2,7	121
Колбасна зүйл—мянган тонно	2,2	93
Загаһа барилга—мянган тонно	0,7	99,9
Малай тоһон (гүрэнэй нөөсэһөө) — мянган тонно	0,3	95
Сагаан эдеэн һүндэ оруулжа тоолоходо — мянган тонно	5,7	105
Кондитерска зүйл—мянган тонно	1,0	100,1
Бүхы зүйлэй консервнууд — миллион условно банка	9,0	137

Республикын промышленностиин ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ түсэб 102 процент, тэрэ тоодо Бурядай совнархоздо—102 процент, Бурядай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй мэдэлэй промышленностьда—100,2 процент дүүргэгдэһэн байна.

Ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ түсэб нимэ управлени, министерство болон предприятинууд дүүргээгүй гэбэл: Галуута нуурай шахтоуправлени, модо хюрөөдэхэ станогуудые гаргадаг Селендумын, түмэр хэрэгсэл гаргадаг Кировэй нэрэмжэтэ, Улан-Удын хирпиисын заводууд, совнархозой эдеэ хоолой, хүнгэн промышленностиин управлени, загаһанай заводууд болон комбинадууд, Сүхын арһанай завод, нютагай промышленностиин министерство болоно.

БУРЯДАЙ АССР-эй СТАТИСТИЧЕСКЭ УПРАВЛЕНИ.

Улан-Удын «Буряткабель» завод электропромышленностьда хэрэглэгдэдэг түхеэрэлгэнүүдые бүтээжэ эхилээ. Заводой слесарь-хабсаргагша Георгий Иванович Воропаев токарна станогуудай патронуудые хабсаргаха зуураа, халаанайнгаа даабари 110—120 процент хүрэтэр дүүргэнэ. Зураг дээрэ: нүхэр Воропаев ажалажа байна.

А. МАНТАЕВАЙ фото.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Арга боломжонуудаа гүйсэд хэрэглэхэ

КПСС-эй ЦК-гэй мартын Пленумэй дүнгүүд тухай асуудал һаяхан үнгэрһэн партиин Хориин райкомой пленум дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ. Тус асуудалаар партиин райкомой секретарь нүхэр **П. Э. Ренчинов** элидхэл хэбэ.

Аймагай колхоз, совхозууд һүүлэй жэлнүүдтэ хүдөө ажахын эдеэ хоол абалгые хэдэ дахин ехэдхэбэшье, мүнөө сагай эрилтэдэ холо хүргөөгүй.

Тиихэдэ аймаг 1961 ондо 42530 центнер мяха абаха уялгатай аад, 34100 центнер, 102500 центнер һүнэй орондо 71000 центнер абаһан байна.

Аймагайхид мяха, үндэгэ худалдаха 1962 оной 1-дэхи кварталай түсэб дүүргэбэшье, харин һү худалдаха түсэбөө бэелүүлээгүй байшоо. Нийтынгээ малда гүйсэд хүрэхэ тэжээл бэлдээгүй дээрэһээ олон мал гарзада ороно. Жэшээнь, 1-дэхи кварталда 10 мянга гаран хонин, тэдэнэй тоодо 6 мянга гаран хурьган гарзалаа. Илангаяа Үдын, Анаагай совхозуудта олон хурьгад гарзалаа.

Урда жэлнүүдтэ ургаса багатай зелёнко, овёс болон элдэбын ногоонуудай ехээр таригдадаг дээрэһээ нийтын малда элбэг тэжээл бэлдэгдэдэггүй байһаниинь мэдээжэ болонхой.

Үгэ хэлэһэн коммунистнууд аймагай ажахыда ушардаг дутуу дундануудые эрид шүүмжэлжэ, партиингаа табиһан зорилгонуудые бэелүүлхын тула шударгыгаар оролдохо тухайгаа мэдүүлээ.

Трибунада Хэжэнгын совхозой парткомой секретарь нүхэр **Содномов** гаража:

—Манай совхозой ажалшад ЦК-гэй мартын Пленумэй шиидхэбэринүүдтэй гүнзэгыгөөр танилсаад, партиингаа табиһан зорилгонуудые бэелүүлхын түлөө бүри эршэтэйгээр ажаллажа эхилэнхэй. Мүнөө жэлһээ эхилжэ томо комплексно бригадануудые жэжэ болгохо гэжэ шиидээбди. 15 тиимэ бригадын ородо тракторно-тарян ажалай 6 бригада, эбэртэ малнууд болон хонидой 8 бригада болгогдоо. Тэдэнэр бултадаа ажахын тоосоондо оруулагдажа байна,—гэжэ тэрэ мэдүүлээ.

Пленумдэ хабаадагшад Чесанын совхозой директор нүхэр **Базаржаповай** үгые һонирхон шагнаа.

—Коммунизмын гоё һайхан байшан ажалша зоной хүдэр гараар байгуулагдаха юм гэжэ совхозой ажалша хүн бүхэн эли тодоор ойлгоно. Һаяхан боложо үнгэрһэн КПСС-эй ЦК-гэй мартын Пленум хүдөөгэй ажалшадай урда ехэ зорилгонуудые табяад байна. Бидэ өөһэдынгөө арга боломжонуудые гүйсэд хэрэглэбэл, ойрын жэлнүүдтэ мяха 3 дахин, һү 3—4 дахин ехэ болгохо шадалтайбди.

Ургаса багаар үгэдэг ургамалнуудһаа арсажа, мүнөө жэлдэ кукуруза тарилгые 800 гектараар, горох—100 гектараар, шэниисэ—1400 гектараар ехэ болгохобди. Хэлэһэн үгэдөө эзэн болохын тула ажалшадай дунда эмхидхэлэй болон хүмүүжүүлгын хүдэлмэри үдэр бүри ябуулха тон шухала,—гээд Базаржапов мэдүүлнэ.

— Манай аймагай комсомолшууд болон залуушуул партиингаа ЦК-гэй мартын Пленумэй шиидхэбэринүүдээр зоригжоод, бүри дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудые абанхай. Жэшээнь, 3500 эбэртэ мал, 3300 гахай шахан таргалуулха, 4 мянган тугал түлжүүлхэ, 10 000 шубуу дэгжээхэ юм, — гэжэ ВЛКСМ-эй райкомой секретарь нүхэр **Хартуев** хэлээ.

Пленум дээрэ хамтадаа 15 хүн үгэ хэлээ.

Р. Цымпилов.

„БУРЯТ ҮНЭНДЭ"

БЭШЭҺЭНЭЙ ҺҮҮЛЭЭР

„Саарһанда булагдаһан судья Цыбикжапов тухай"

Иимэ гаршагтай шүүмжэлхы статья манай газетын мартын 22-ой номерто толилогдоо һэн.

Бурядай АССР-эй Верховно сүүдэй түрүүлэгшын орлогшо нүхэр М. Копытова энээн тушаа манда иигэжэ мэдээсэбэ:

— Статья соо хэлэгдэһэн баримтанууд зүб гэжэ шалгалтаар тодоруулагдаа. Сэлэнгын аймагай сүүдэй ажал хүдэлмэри тухай БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиум дээрэ хэлсэгдээ. Удаань март һарада тус сүүдэй хүдэлмэри дахинаа шалгагдаа. Шалгалтын дүн БурАССР-эй Верховно сүүдэй түрүүлэгшын дэргэдэхи оперативна зүблөөн дээрэ хэлсэгдэжэ, нүхэр С. Ц. Цыбикжаповта шанга һануулга хэгдэбэ.

БУРЯТ ҮНЭН
2-дохи нюур

КОМСОМОЛШУУДНАЙ ОЮУН БОДОЛТОН, ЗОХЁОН БАЙГУУЛАГШАД МҮН

Комсомолой XIV съезд хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлһээр

Съезднүүдэй ордондохи союзна республикануудай түгүүд нарата дулаахан хабарай үдэрэй һэбшээндэ намилзана. Олон ондоо республиканууд, областьнууд, городуудһаа ерэһэн делегадууд хуушанай танилнууд мэтэ эндэ уулзана, хөөрэлдэнэ. Эндэ олон ондоо үндэһэ яһанай — ород, казак, грузин, белорусс, литовско болон бусад хэлэн дээрэ ярилдаан соностоно. Зүгөөр ямаршье хэлэн дээрэ залуушуул хөөрэлдөө хадаа, жаргалта һайхан ажал хүдэлмэри, хани барисаан, эб найрамдал тухай эдэнэрэй һанал бодол хандуулагданхай. Шэнэ зам тээшэ уряалһан комсомолшуудай хүхюун дуунай аялга зэдэлнэ. Эндэшье, тэндэшье иимэ абяан соностоно:

— Украинада амар мэндэ!

— Сибириинхидтэ салют!

— Узбекистанда алдар соло!

Хахад жэлэй урда тээ хүн түрэлтэнэй зол жаргалай Программа коммунистнуудай баталан абаһан съезднүүдэй энэ ордон соо ехэ ажаһуудалай, агуу ехэ туйлалтануудай, хүсэл оролдолгын амисхаал үзэгдэнэ. Мүнөөдэр залуушуулай түлөөлэгшэд партиин табиһан зорилгонуудые яажа һайнаар, түргэнөөр бодото хэрэг дээрэнь бэелүүлхэб гэжэ зүбшэн хэлсэжэ байна. «Мүнөөнэй совет хүнүүд коммунизмын үедэ ажаһууха» гэһэн КПСС-эй XXII съездын уряа залуушуулай лозунг болонхой.

Партиин съезд болотор нүхэр басаган Саша Никулинатаяа энэ гахайшан 4000 центнер гахайн мяха худалдажа, уялгаяа дүүргээ. Тиин басагадууд туйлаһанаараа һанаагаа амарнагүй, Социалис Ажалай Герой А. Ф. Комиссаровагай дүй дүршэл шудална. Эдэ хоёр басагад мүнөө жэл 7500 гахай шахажа, 6500 центнер мяха гүрэндэ худалдаха юм.

Һүүлэй дүрбэн жэлэй туршаа соо Казахстанда — барилгын агуу ехэ талмай дээрэ 26 шэнэ город болон тосхонууд, 400 гаран промышленна предприятинууд ба цехүүд баригдаа. Эдэ бүгэдэ залуушуулай гараар бүтээгдээ гэжэ ЛКСМ-эй Казахстанай ЦК-гэй секретарь Узбекали **Джанибеков** хэлэбэ. Шэнэ газар ашаглажа, 4 миллиард 324 миллион пүүд Казахстанай тарян гүрэндэ худалдагдаһан байна.

Залуушуулай ажалай баатаршалгын жэшээ барагдашагүй. Хэхэ юумэн үшөө ехэ. Коммунизм байгуулхын тулада, шэнэ шэнэ алдар габьяада залуушуулые уряална. 3,5 миллиард пүүд тарян абахын, тиигэжэ жэлдээ 2 миллиард пүүд тарян худалдаанда гаргаха зорилго табигдана. Газар тарялан эрхим һайнаар эрхилхын тулада 5 мянга гаран оньһожоруулагдаһан комсомолшуудай отряд хүдэлжэ байна. Онсо шухала комсомолшуудай барилга гэжэ республика дотор 42 барилга соносхогдонхой.

Коммунизм байгуулжа байһан арадуудай, үндэһэ яһатанай нэгэдэлэй жэшээ эгээл Казахстан болоно. 100 гаран үндэһэ яһатан Казахстанай тала дайдые элбэг элдин хизаар болгохын тулада хүдэлжэ байна.

Комсомолдо эгээл шухала хэрэгые парти даалгана гэжэ комсомол бүхэнэй зүрхэ сэдьхэл баяр баясхалангаар дүүрэнхэй. Комсомолой Узбекистанай ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь **М. Ибрагимов** энээгээр үгэеэ эхилбэ. Мүнөө үеын герой хэн болоноб? Ажалай герой иимэ нэрэдэ хүртэжэл даа. Манай республикын залуу геройнууд тухай хэлэхэ хүсэлэнтэйб. Бухара-Урал гэһэн газопроводой Узбекистандахи барилгые хани барисаанай харгы зам гэжэ нэрлэдэгбди. Эндэхи газай ород аха дүүнэр тээшэ, Урал руу ошохо хадань нигэжэ нэрлэгдэһэн бэшэ, харин тус барилгын баатарнуудай дунда ород, узбегүүд, украинецууд, белоруссууд, казагууд, азербайджанууд болон бусад үндэһэ яһатад бии. Мүн бусадшье ажалай баатарнууд тухай, ороной суута хүнүүд Турсуной Ахунова, Любовь Ли тухай оратор тогтон хэлээ.

Республикын полинуудые үрэжэлтэй тарялан болгохын тулада, Ленинэй хараа бодолые бодотоор бэелүүлхын, хооһон талые сэсэглэмэ сад, элбэг элдин хизаар болгохын тулада Узбекистанай залуушуул оролдохо юм гэжэ үгэ хэлэгшэ мэдүүлбэ.

СССР-эй Наукануудай академиин президент **М. Келдыш** үгэ хэлэхэ зуураа, партиин түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бодотоор бэелүүлхэ хэрэгтэ Ленинскэ комсомол хододоо түрүү зэргэдэ ябадаг гэжэ хэлэбэ. Эрдэм техникын үзэгдөөгүй түргэнөөр хүгжэжэ байһан тухай оратор хэлээ.

Шэнэ шэнжэ маягтай коммунизм байгуулагшые болбосоруулан хүмүүжүүлхэ тухай комсомолой Белоруссиин ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь **Л. Максимов** тогтон хэлэбэ. Һургуулиин комсомолой хүдэлмэрилэгшэдэй, багшанарай ажал тухай, үхибүүдые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ тухай үгэ хэлэгшэ тэмдэглэбэ. Э...
дын үзэмжэдэ т...
ВЛКСМ-эй уставай
һургуулидахи комсом...
дэлмэрине һайжаруу...
рэгтэ ехэ түлхисэ бол...
на. Ажабайдалай ...
табигдаһан һургуулии...
шуулые хүмүүжүүлхэ...
далда багаар анхарал...
бидаг «Комсомольска...
да» газетэдэ, ВЛКСМ...
да шүүмжэлхы аж...
хэбэ.

Хуушарһан прогр...
помуудаар багшанары...
хэдэг зандаа, комс...
пионерэй хүдэлмэри...
дал һуралсалай түсэб...
багаар оруулагдана. ...
гэдэ юундэ иимэ байн...
үгэ хэлэгшэ педагогич...
дэмэй академидэ, эр...
эрилтэ табиба.

Фабрика, шахтануу...
дуудта, полинуудта ...
залуушуулай баат...
гаргажа байһан тухай...
публикын комсомолой ...
нэгэдэхи секретарь ...
Черкезия хэлэбэ.

Һүүлээрнь Магнитого...
таллургнуудай делега...
тина **Новикова** эрдэм ...
жэл шудалха тухай тө...

Манай хэрэг арадтаа, партидаа зорюулагдана

Владимир **Казмирчук** оройдоол 27 наһатай. Суута космонавтнууд Юрий Гагарин, Герман Титов гэгшэдтэй сасуутан. Энэ хүбүүн эдэнэр мэтэл комсомол ябаһанаа, мүнөө коммунист болонхой. Эдээндэл адли Казмирчугта арад олониитэ ехэ найдабари үзүүлжэ, СССР-эй Верховно Соведэй депутадаар һунгаа. Түрүүшын харгы зам гаргадаг гайхамшагта үеын хүнүүдэй тоодо энэ хүбүүн ороно. Зүгөөр захагүй замбуулин тээшэ түрүүшын зам гаргагша бэшэ, харин агуу ехэ мүрэнүүдые хүнэй мэдэлдэ оруулан, коммунизмын жасада бүхы хүсэ шадабаряа зорюулагшадай нэгэн болоно. Владимир Казмирчук —барилгашан, коммунис ажалай бригадые хүтэлбэрилэгшэ, Братска гидроэлектростанци барижа байһан олон мянган барилгашадай нэгэн мүн. Энэ хүн эгээл ехэ тушаалтай — коммунизм байгуулагша юм.

Эгээл энэ хүмнай трибуна дээрэ гаранхай. Тодо һонороор, үнэн зүрхэнһөө, уран хурсаар хөөрэнэ. Энэншье гайхалтай бэшэл даа: барилга дээрээл арбадахиие дүүргээд, Владимир мүнөө институдай студент болонги. Бригададань 60 хүн — арбан үндэһэ яһатанай түлөөлэгшэд хүдэлжэ байдаг. Бригадынь хүбүүн, басаган бүхэн 3—3, үшөө дээшэшье мэргэжэлтэйнүүд. Эгээл иимэ зонууд коммунизм байгуулхал даа.

— Шэнэ байдалай түлөө тэмсэн дабшагшадай манлайда ябахабди, коммунизм байгуулхабди, коммунизмын үедэ ажаһуухабди, — гэжэ агуу ехэ ендэр дээрэһээ бата сэхээр найданхай энэ хүн мэдүүлбэ. Зал соо альга ташалган болоно. Залуушье һаа, хүн түрэлтэнэй хэтэ үеын хүсэл эрмэлзэлые дүтэлүүлхын түлөө айхабтар ехэ юумэ хэһэн энэ хүндэ сугларагшад батаар этигэжэ байна. Түсэбөөр хараалагдаһанда орхо-доо хоёр жэлээр урид Братска ГЭС-эй галнууд бүрин хүсөөрөө яларан байха гээд барилгашадай коллективэй үмэнэһөө мэдүүлхэдэнь үнэншэнгүй яахаб, барилгашад гээшэ амгалан байдалые зохёон байгуулагшад мүн, зүгөөр эдээнэй гараар бүтээһэн юумэндэ хара муухай һабарай һарбайхаа һанаа һаань, эдэнэр, һая сэрэгшэд ябаһан хүнүүд, түрүүшын ээлжээндэ амгалан байдалаа хамталхал.

— Парти ба арад зомнай бидэндэ найдахадань болохо, — гэжэ Владимир Казмирчугай хэлэхэдэнь, съезддэ хабаадагшад ба айлшад нэрьесэ альга ташана.

Владимир Казмирчук дутагдалнууд тухай тогтон хэлэбэ. Братскые гоё һайхан түхэлтэй город болгохын тулада ажахын хүдэлмэришэд бии байһан арга боломжоёо хэрэглэжэ шаданагүй, һайн байра, хүүгэдэй сад болон яслинууд олон хэрэгтэй. Үгынгөө эсэстэ Владимир Казмирчук Братскда басагад үсөөн гэжэ «гомдоод», хүнүүдые хүхеэбэ.

— Басагадууд, манайда ерыт, манайда, Сибириин бусад барилгануудта байһан хүбүүдһээ үлүүе олохогүйт, — гэжэ хэлэбэ.

Орловско областиин комсомолшуудай делегат, гахайшан Мария **Быкова** үгэ хэлэбэ.

Гэгээн гэрэлтэ ерээдүй манай гартал, нүхэдүүд!

Съездын трибуна. Энээн дээрэһээ ород хэлэн дээрэ, харин—франци ба чешскэ, румын ба итальян болон бусад хэлэн дээрэ хүнүүд үгэ хэлэнэ. Эдэмнай съездын айлшад.

Хилын саанахи делегацинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй амаршалга хадаа эб найрамдалай, арадуудай бэеэ даанхай байдалай түлөө, колониализм ба фашизмда эсэргүү тэмсэлдэ, демократи ба социализмын түлөө тэмсэлдэ Советскэ Союзай залуушуулай, дэлхэйн түрүү үзэлтэй залуушуулай һаналаа нэгэдэлгые эли тодоор харуулһан элитэ гэршэ мүн.

Студентнүүдэй уласхоорондын холбооной президент Иржи **Пеликан** үгэ хэлэхэ зуураа, энэ съезд дээрэ манай делегациин хабаадаһан ушар хадаа студентнүүдэй уласхоорондын союз совет залуушуул хоёрой хани барисаае гэршэлнэ гэбэ.

Францийн коммунис залуушуулай хүдэлөөнэй үмэнэһөө тус организациин генеральна секретарь Кристиан **Эшар** совет залуушуулые амаршалба.

Чехословакиин залу...
Союзай ЦК-гэй түр...
Владимир **Ведра,** сү...
мецкэ залуушуула...
үмэнэһөө Союзай ЦК-г...
дэхи секретарь Хорст ...
Румыниин ажалша...
шуулай Союзай ЦК-г...
дэхи секретарь Трофи...
жил, Италиин комму...
луушуулай федераци...
нальна секретарь Ри...
Венгриин коммунис за...
лай Союзай ЦК-гэй ...
секретарь Арпад ...
Болгариин коммуни...
шуулай Димитровско ...
ЦК-гэй нэгэдэхи се...
Иван **Абаджиев,** Коре...
шуулай демократическ...
зай ЦК-гэй түрүүлэг...
логшо **Ко Сан Сун,** Вь...
ажалша залуушуула...
ЦК-гэй нэгэдэхи секре...
Куанг, Монголой залу...
революционно Союза...
нэгэдэхи секретарь Ч...
Пурэвжав, Кубын за...
мунистнуудай национа...
митедэй гэшүүн Прис...
росо гэгшэд совет за...
лые амаршалба.

Дүрбэн жэл соо ВЛКСМ-д... 10 миллион шэнэ гэшүүд оро...

Эхин организацинуудта тоосоото һунгуулиин суглаанууд, районуудай, городуудай, областьнуудай, хизаарнуудай конференцинүүд, тэрэшэлэн комсомолой XIV съездын урда тээ болоһон союзна республикануудай ЛКСМ-эй съезднүүд ажалай ехэ дэбжэлтын оршон байдалда үнгэрөө гэжэ мандатна комиссиин түрүүлэгшэ **Г. Дубрава** делегадуудта мэдээсэбэ. Конференци болон съезднүүдэй делегадууд совет бүхы залуушуулай хүсэл эрмэлзэлгэ харуулан, партиин XXII съездын шиидхэбэринүүдые, КПСС-эй Программые нэгэн дуугаар һайшаагаа, түрэл Коммунистическэ партияа, нүхэр Н. С. Хрущев түрүүтэй тэрэнэй Ленинскэ Центральна Комитедые тойрон нягта жагсаалтай байһанаа харуулба. Эрхим залуушуул комсомолдо ороно. XIII—XIV съезднүүдэй хоорондо 10 миллион хүбүүд, басагад комсомолдо ороо.

12 миллион шахуу комсомолшууд коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулхын, долоон жэлэй даабариие болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө тэмсэлдэ хабаадана гэжэ Г. Дубрава мэдээсэбэ.

Партийна болон гүрэнэй ажабайдалда Ленинэй гурим ёһо һэргээн бии болгожо, ганса нэгэн хүндэ шүтэн һүгэдэхэ ябадалай хойшолонгуудые зайсуулха талаар КПСС-эй ЦК-гэй абаһан хэмжээнүүд ВЛКСМ-эй бүхы ажал-ябуулгада айхабтар ехэ нүлөөтэй байгаа. Комсомолой XIII съезддэ орходоо мүнөөнэй съезддэ 3 дахин олон делегадууд хабаадана. Бүхы делегадуудай эрхые мандатна комисси зүб гэжэ тоолоно.

Никита Сергеевич Хрущев түрүүтэй Коммунистическэ партиин, Советскэ правительствын хүтэлбэрилэгшэд ВЛКСМ-эй XIV съезддэ делегадуудаар нэгэн дуугаар һунгагданхай. Парти ба правительствын хүтэлбэрилэгшэд манай съездын делегадуудаар һунгагдаад, билэнтэй хамта

ВЛКСМ-эй ажал-ябуу...
шухала асуудалнууды...
жэ байһандань омог...

61 үндэһэ яһатанай ...
лэгшэд съезддэ де...
һунгагданхай. Эдэн...
элдэб мэргэжэлтэд би...
шахуу делегат Советс...
зай орден ба медаляар...
данхай. Социалис Аж...
ройн нэрэ зэргэтэй 10...
СССР-эй Верховно ...
депутат 26 хүн, союзн...
номно республик...
ажалшадай депутаду...
тагай Соведүүдэй де...
420 хүн бии юм. Деле...
90 процент шахуун...
хүсэд бэшэ дээдэ, ду...
гуулитай.

ВЛКСМ-эй XIV съ...
датна комиссиин эл...
гэн дуугаар батала...

ВЛКСМ-эй Свердл...
комой секретарь А. К...
Азербайджанай ЛКС...
гэй секретарь М. А...
Латвиин ЛКСМ-эй ЦК...
гэдэхи секретарь А. З...
гэгшэд үгэ хэлээ.

Съездын делегаду...
нернүүд амаршалба. ...
нернүүд съездын зал ...
Ахалагша нүхэдтөө э...
нернүүд галстук, ба...
барюулна.

••

ВЛКСМ-эй ЦК-гэй ...
ба КПСС-эй XXII ...
шиидхэбэринүүдһээ ...
һэн комсомолой зо...
гэһэн элидхэлээр, Ц...
шалгалтын комисси...
-эй уставта хубилалт...
тухай элидхэлнүүдэ...
лэһэн делегадууд ор...
сомолой штабай аж...
гые һайшаагаад, ком...
материально-техниче...
һэ һуури байгуулхы...
комсомолой үүргэ ...
хэ тухай олон һо...
дурадхалнуудые ору...

Съездын резолюци...
бэлдэхэ комисси ...

Апрелиин 18-да В...
XIV съезд хүдэлмэр...
жэлүүлнэ.

ТАСС-эй корреспо...
З. Хромова, В. М...
Г. Насонов, А. Р...

СОВХОЗ, КОЛХОЗУУДЫЕ МЭРГЭЖЭЛТЭЙ КАДРНУУДААР ХАНГАХА

(Заиграйн аймагай партийна эдэбхитэдэй суглаанһаа)

«КПСС-эй ЦК-гэй мартын Пленумэй дүнгүүд ба хүдөө ажахые хүтэлбэрилхэ хэрэгые эрид һайжаруулха талаар районно партийна организациин зорилгонууд тухай» элидхэл аймагай партийна эдэбхитэдэй суглаан дээрэ партиин райкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр **Васильев** хэбэ.

Партиин ЦК-гэй мартын Пленумэй удхашанар болон 1953 онһоо хойшо хүдөө ажахы дээрэ ямар ехэ хубилалтанууд болоһон тухай тодорхойгоор тогтохо зуураа, аймаг доторхи хүдөө ажахын мүнөө үедэ ямар байдалтай байһаниие элидхэлшэ элирхэйлэн хэлэжэ үгэһэн байна. Хүдөө ажахыгаа хүгжөөхэ талаар аймагай совхоз, колхозуудаар горьтойхон дутагдалнууд бии байһаар.

Долоон жэлэй түсэбэй ёһоор үнгэрһэн гурбан жэл соо хүдөө ажахын продуктнуудые абалгаар бэелүүлхэ түсэб хараа тон хангалтагүйгөөр дүүргэгдэһэн байна. Гурбан жэл соо хараалһан түсэб мяха абалгаар 74,0, һү—85,6, ноохо —82,6, үндэгэ—42,6, ороохо тарян—66,7 процент дүүргэгдэһэн байха юм. Тиихэдэнь Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз, Онохойн совхоз бүриншье гүнзэгы гээгдэлдэ оронхой.

Эдэ бүгэдэ дутагдалнууд хадаа хүдөө ажахыгаа халирхайгаар хүтэлбэрилһэнһөө, газараа муугаар, хайша хэрэгээр эдлэдэг ушарһаа, адууһа малаа олоор гарзалуулһан, эхэ мал олоор һубайруулһан, мал ажалһаа абтадаг ашаг шэмыень эрид дээшэлүүлжэ шадаагүйһөө болоһон байна гэжэ нүхэр Васильев элидхэл соогоо тэмдэглэнэ.

Партиин XXII съезд болон ЦК-гэй мартын Пленумэй шиидхэбэринүүдые эрхимээр бэелүүлхэ зорилготойгоор холын хараата түсэб табигдаһан болобошье, бодото дээрээ бэратай юумэ үшөөл хэгдээгүй байһаар. 1962 ондошье эрид хубилалта болоогүй, ажахынууд үнөөхил гээгдэжэ ябаһаар. Үнгэрһэн 3 һара соо аяар 94 үхэр, 1722 хонин, 491 гахай үхэһэн байна, һү тон багаар абтадаг зангаараа. Гадна түрүү дүй дүршэл нэбтэрүүлхэ, ажахыгаа оньһожоруулха ябадал хайхарагданагүй.

— Хүдөө ажахы дээрэ бии байһан ехэхэн дутагдалнууд хадаа хүдөө ажахыгаа партиин райкомой болон партийна эхин организацинуудай һулаар хүтэлбэрилдэг шалтагаанһаа, нийтэ-политическэ хүдэлмэриин тон хангалтагүйгөөр эмхидхэн ябуулдаг дээрэһээ дулдыдана,—гэжэ нүхэр Васильев гэршэлнэ.

Совхоз, колхозуудые хүдөө ажахын мэргэжэлтэдээр, һайн эмхидхэлшэдээр хангаха тухай асуудал тус суглаан дээрэ гол һуури эзэлээ. Карл Марксын нэрэмжэтэ артелиин түрүүлэгшэ нүхэр **Забанов** суглаан дээрэ үгэ хэлэхэ зуураа, гээгдэжэ ябаһан манай колхозые кадраар хангаха тушаа партиин райком анхаралаа табинагүй гэжэ шүүмжэлбэ. Энээн тушаа яһала олон дахин хэлэгдээ. захигдаа гээшэ. Жэшээнь, эгээ мүнөө үедэ агрономгүйбди, зоотехник заатагүй хэрэгтэй, 10 гаран тракторист дутаалдана.

— Хүдөө ажахын институдуудые дүүргэһэн дээдэ эрдэмтэй мэргэжэлтэд городой эмхи зургаануудаар ехэ олоороо шэбээлэнхэй. Жэшээнь, багшанарай институт, Бурядай комплексно институт, республикын Министрнүүдэй Совет болон үнгэрхэдөө совнархоздошье яһала бии. Тэдэнэрые хүдөө гаргаха хэрэгтэй,—гэжэ Хандагатайн леспромхозой директор нүхэр **Тугутов** тэмдэглэбэ.

Гадна манай аймагта хүдэлжэ байһан дээдэ һургуулитай мэргэжэлтэд болон дүршэлтэй эмхидхэлшэдые партиин райком юундэшьеб ондоо тээшэнь табижархидаг заншалтай гэжэ нүхэр Тугутов үгэеэ үргэлжэлүүлнэ. Жэшээнь, колхозуудай түрүүлэгшээр байһан нүхэд Дубкова, Матвеев, Гомбоев, Онохойн совхозой главна агроном байһан нүхэр Киреев, аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ байһан нүхэр Бурдуковский болон бусад аймагһаа гаража ябашанхайнууд.

— Ажахын тоосоондо орохо хэрэг жэжэ хэрэг бэшэ. Түрүүшын үедэ тодорхой туһаламжа хэрэгтэй байгаа. Энэ асуудалаар партиин обком хүрэтэр хандаа һэмди. Ажахын тоосоо табилсаха, туһалалсахаар хүдөө ажахын институдай багша нүхэр Уртюбаев хоёр дахин саг зуура манай колхоздо ерээ бэлэй. Харин тэрэ нүхэрнай элдэбын справка, мэдээнүүдые суглуулжа абаад лэ хариһаар, һөөргөө бусаадүй. Иимэ туһаламжа манда хэрэггүй,—гэжэ партиин XXI съездын нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр **Баданов** мэдүүлбэ.

Адууһа малай тоо бүридхэлэй бусайдаһан, худхаһан баримтанууд тухай аймагай главна ветеринарна врач нүхэр **Левченко** тогтобо. Наһаяа гүйсөөгүй олон түлгэнүүдые эхэ хонидой тоодо оруулһанһаа боложо, түл абалгын хохидолдо ороһон ушар бии. Гадна партиин XXI съездын нэрэмжэтэ колхоздо үнгэрхэдөө 500 эрье хонёо саарһан дээрэ эхэ хонид болгожорхёо.

Хонидой тоо толгой, үүлтэр һайжаруулха хэрэгтэ эхэ хонидые искусственна аргаар үрэжүүлхэ ябадал айхабтар ехэ үүргэ дүүргэхэ байһаниинь бүгэдэндэ мэдээжэ. Харин тиин гэтэр энэ түрүү дүй дүршэл зарим ажахынуудта урагша абтадаггүй, хусануудаа хуушан гуримаараа һүрэгтөө табижархидаг зандаа. Искусственна аргаар үрэжүүлгэ хэээшье болоходоо, олонхи ушарта ёһо гурим, нарин заабари хазагайруулагдадаг. Эдээнһээ дулдыдажа, тон үсөөхэн хурьгад абтаад байна.

Малшадай ажаһуудалые һайжаруулха, тэдэниие культурна талаар гүйсэд хангаха асуудал тушаа партиин райкомой инструктор нүхэр **Некипелов** тогтобо. Заиграйн аймагай совхоз, колхозууд хартаабха, капуста, морковь болон бусад овощ ехээр тарижа, олзо доходоо арьбадхаха арга боломжотой байһан тухай «Гигант» колхозой түрүүлэгшэ нүхэр **Чмелев,** Онохойн совхозой директор нүхэр **Цикало** гэгшэд хэлэһэн байна. Партийно-эмхидхэлэй хүдэлмэриин дутагдалнууд тушаа Онохойн совхозой 3-дахи отделениие эрхилэгшэ нүхэр **Федоров** үгэ дтороо тогтобо.

Суглаанай эсэстэ Улан-Удын нютагай үйлэдбэриин управлениин начальник нүхэр **А. В. Желтый** үгэ хэлэһэн, тодорхой ажаглалтануудые хэһэн байна.

Аймагай партийна эдэбхитэдэй суглаан хэлсэһэн асуудалаараа тодорхой тогтоол абаа.

Г. ЦЫРЕТОРОВ,
манай тусхай корр.

...рядай АССР-эй бүхы багшанарта, ...дай гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэд болон түрэлхидтэ багшанарай ...убликанска зүблөөндэ хабаадагшадай

ХАНДАЛГАҺАА

...этэ нүхэд!

...тскэ Союзай Коммунистическэ партиин түүхэтэ XXII съезд ...ргуули болон багшанарай ажалда халуун анхарал хандуу... ...дай гэгээрэлэй саашанхи хүгжэлтын зорилгонууд гэбэл, ...рбан жэлэй туршада һургуулиин наһанай бүхы үхибүүдые ...й дунда болон политехническэ арба нэгэн жэлэй һургуу... ...лгохо хэрэг болоно.

...гша бүхэндэ тиимэ дунда һургуули олгохын тула, бидэ ...хэндэ ном заалгын болон хүмүүжүүлгын хүдэлмэриии ша... ...рид һайжаруулха, һургуули бүхэндэ хоёрдохи жэлээ нэгэ ...һуулгые усадхаха ёһотой гэзшэбди.

... хүниие хүмүүжүүлхэ зорилгонууд имагтал бүхы совет ...ай үнэн сэхэ эдэбхитэй халуун, творческо ажалай ашаар ...гэжэ гүнзэгыгөөр мэдэрнэбди.

...шухала асуудал шиидхэлгэдэ манай зүблөөн зорюулагдажа, ...хүдэлмэриингөө дүй дүршэлые андалдан абалсаад, хоёр... ...ээ нэгэ класста үхибүү һуулгахые болюулхын гол арга за... ...хараалбабди.

...гшадые ажал хүдэлмэридэ дадхааха, политехническэ болон ...ин һуралсал бэелүүлхэ талаар һайн үрэ дүнгүүд яһала ...хай. Жэлһээ жэлдэ һургуулинууд ажабайдалтай, комму... ...кэ байгуулалтын үйлэ хэрэгүүдтэй холбоо барисаагаа улам ...нэ. һургуулияа дүүргэһэн олохон һурагшад эрмэлзэл ехэ... ...ажаллана.

...н багшанар үхибүүдые эрдэм номдо һургаха, хүмүүжүүлхэ ...лин дүй дүршэлтэй болонхой. Мүн республикын үсөөн бэ... ...үлинүүд эдир үетэниие эрдэм номдо һайнаар һургана. ...1961 һуралсалай жэлэй үедэ 38 һургуулинууд нэгэшье ...класста хоёрдохи жэлдэнь үлөөнгүй һургажа шадаа. Мүн ...угаад багшанар хүдэлмэриин ёһотой үльгэр жэшээ харуу... ...лана.

...э эрхим багшанараймнай, мүн Липецкэ областиин арадай ...й хүдэлмэрилэгшэдэй дүй дүршэл юу харуулнаб гэхэдэ, ... үхибүүдые эрдэм номдо һургаха, хүмүүжүүлхэ талаар тон ...усэлгатай байһанаа гүнзэгыгөөр мэдэрдэг, һурагшадые эр... ...о унэхөөр һонирхуулжа шададаг, һайн үрэ дүнгүүдые туй... ...байна. Энэнь арга боломжонуудые бүрин гүйсэдөөр элсүү... ...и шударгыгаар ажаллахые бүхы багшанарые уряалан уял...

...этэ багшанар болон арадай гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэд! ...убликымнай болон Липецкэ областиин түрүү багшанарай ... дүй дүршэл хадаа хоёрдохи жэлээ нэгэ класста үхибүүнэй ...дал болюулха аргын бии байһаниие элирхэйлэн харуулаа. ...эр байгша һуралсалай жэлдэ класста үхибүүдэй үлэхэ ...адхахын тула, бүгэдэ ниитын һуралсал тухай Хуулиие ...айгаар бэелүүлхын түлөө бүхы хаба шадал соогоо хүдэлхэ ...бди.

...ын тула бидэнэр, багшанарай республиканска зүблөөндэ ...шад, иимэ уялгануудые абанабди: улам эршэмтэй ба орол... ...ор мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлжэ байхабди; һурагша... ...м номдо һургаха, хүмүүжүүлхэ талаар аша туһа ехэтэй ...ые оложо нэбтэрүүлхэбди; семинарнууд, үйлэдбэриин зүб... ...багшанарай суглаануудые ашаглан, мүн газетэнүүд болон ...үүдтэ эдэбхитэйгээр бэшэжэ, түрүү багшанарай дүй дүр... ...өөр нэбтэрүүлхэ хэрэгтэ шударгыгаар хабаадалсахабди; ...дүршэл багатай багшанарта саг ургэлжэ туһалхабди; мүн ...областиинхидай түрүү дүршэл аргануудые ойрын сагта ...рээ нэбтэрүүлэн ашаглахые уряалнабди.

...эхин классуудта үхибүүдэй амжалтатайгаар һуралсахын ...гуулида ороодүй хүүгэдые һайнаар хүмүүжүүлхыень бүхы ...ые, хүүгэдэй сэсэрлигүүдэй болон яслинуудай хүдэлмэри... ...уряалнабди.

...этэ түрэлхид! Үхибүүдэйнгээ ямараар һурадагые саг ур... ...ирходог, түрэлхидэй суглаануудта болон һургуулиин үдэ... ...эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг байхыетнай уряалнабди. ...хүмүүжүүлхэдэтнай ямар нэгэн бэрхэшээлэй тохёолдо... ...нарта хандагты!

...союзуудай эдэбхитэд, ажалшадай хүдөөгэй, поселково, ...болон городской Соведүүдэй депутадууд! Хүүгэдые хүмүү... ...хэрэгтэ олониитые үргэнөөр хабаадуулха, һургуулинуудай ...баазa бэхижүүлхэ, бүгэдэниитын һуралсал тухай Хуули ...хэрэгтэ бодото туһаламжа үзүүлхэ байһандатнай найда...

...рай Соведүүдэй эдэбхитэд! Үхибүүдые хүмүүжүүлгэдэ ...гээр хабаадалсахыетнай таанадта мүн лэ ханданабди. ...нэр, багшанарай республиканска зүблөөндэ хабаадалсаг... ...эниитын һуралсал бэелүүлхэ, һуралсал—хүмүүжүүлгын ... һайжаруулха, класста үхибүүдэй хоёрдохи жэлээ үлэхэ ...усадхаха гэһэн манай хандалгые республикын бүхы багша... ... һургуулинуудай халуунаар дэмжэхэ байһанда найдамтай ...гэнэбди. Энэ зорилгоо бэелүүлхын тула бүхы арга бо... ...бии байна.

...ин шэнэ Программа доторхи заабаринууд болон коммуниз... ...ажаһууха хүнүүдые хүмүүжүүлхэ гэһэн арюун хэрэгнай ... улам эдэбхитэй шударгыгаар ажаллахые уряалан зориг...

...Я. В. Самойловой нэрэмжэтэ үтэгжүүлгын болон ...дуудай научно-шэнжэлэлгын институдай бии бол... ...химическэ препарат эрдэмтэдэй һанаһанда орходоо һу... ...байгаа. Үнгэгүй, үнэр гутадаггүй энэ шэнгэн зүйл ...алнуудай, тусхайл бал, бобынуудай таригдаһан поли ...элэй буртаг үбһэнүүдые һайнаар усадхахаһаа гад... ...ургасые түргэдхэдэг байна. Гектар газарта хоёр ша... ...иимэ препарат гаргашалагдадаг юм. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ...торнуудай нэгэн химическэ эрдэмэй кандидат Ю. А. ...гербицидые шалгажа байна.

ТАСС-эй фотохронико.

ТҮРҮҮШҮҮЛЭЙ НЭГЭН

Үльдэргын «Коммунизм» колхоздо Бадариева Доржима гэжэ ажалаараа алдаршаһан үнинэй хонишон бии юм. Тэрээндэ хонин гарзалаа гэжэ байхагүй. Үргэдэг хатайршье юумэ харагдахагүй. Турахаа һанаһан хонидоо саг соонь илгаад, аргалха гү, али шахаха мэтын хэмжээ абажа, эжэлынь хүсүүлдэг зантай бшуу.

Энэ ажалдаа мэргэжэһэн хонишоной ажал харахадаа, һургуулиингаа зарим багшанар, илангаяа ород, бурят хэлэнэй һурагша Долгорма Дондоковна Дондокова һанаандам ороодхидог.

Долгорма Дондоковна залуухан һургагша Үльдэргын һургуулида ерэһээр 15-хи жэлээ хүдэлжэ байна. Олоной багшашье, олондо хүндэтэйшье болоо. Жэлһээ жэлдэ 5-хи класс халан абаад, ород, бурят хэлэ 7-хи класс дүүргэтэрнь заадаг юм. Мүнөө табадахи классһаа эхилээд абажа ябаһан 7-хи класс, табадахи класс хоёрто заана. Хэшээл бүхэндэ али бүхы талаһаань бодожо, һайнаар бэлдэдэгэй ашаар хододоо һонирхолтой, үрэтэй хэшээл үнгэргэдэг. Ажабайдалтай холбохо, хүмүүжүүлхэ, ород хэлыень үдэрһөө үдэртэ баяжуулха хүдэлмэри хододоо хараалханхай шадамараар ябуулдаг.

Мохоошог гү, али нүхэдһөө ном үзэлгөөрөө гээгдэхээ забдаһан һурагшадтаа саг соонь гараа һарбайжа, тэсэмгэй энэрхыгээр, нэгэшье дайран, зэмэлэнгүй туһа үзүүлдэг, зүб зүбшэлөөр зоригжуулдаг, гээгдэһэн шалтагааниинь олохо гэжэ оролдодог юм. Һурагша бүхэнэй һайн талынь оложо магтадаг, илалтада найдуулха аргада Дондоковна мэргэжэнхэй. Бурят хүүгэдые үндэһэн хэлэнэйнь дүрим һуури болгон ород хэлэ заадаг зантай. Һургуулинуудай урда табигдаһан шэнэ эрилтэ хүтэлбэри болгон зааха һургаха аргаяа хараа байса шэнэдхэн табижа эхилэнхэй. Гээгдэнги һурагшадаа муу һурана гээл класстань хоёрдохи жэлээ һуулгажархиха бэлэн арга эрид буруушаан, жэл бүри бүхы аргаар оролдон һургажал гаргадаг зүб бодол баримтань һайшаалтай.

Долгорма Дондоковнагай һурагшад жэл ерэхэ бүри бэрхэ болон ургадаг. Һургуулияа һайн бэлэдхэлтэйгээр дүүргэжэ гарадаг байна.

Долгорма Дондоковна мүнөө 7-хи классайнгаа хүтэлбэрилэгшэ юм. Тон һонирхолтой ба һуралсалтай холбоотойгоор хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулдагай ашаар классаа урагшаа һанаатай, оролдолго ехэтэй һайн коллектив болгонхой бшуу. Тэдэнэй хамтаараа бүтээһэн хүмүүжүүлгын удха шанартай юумэ олон.

5-хи классһаа эхилээд, һурагшадтаа уран зохёол уншалга эмхидхэн, ном уншаха һайн хүсэл дурлал заншуулдаг. Өөрөө ном уншаха, мэргэжэлээ дээшэлүүлхэ, хамтын хүдэлмэридэ хабаадаха, журам сахиха талаараа һурагшадтаа жэшээ харуулдаг юм.

КПСС-эй XXII съезд дээрэ баталагдан абтаһан гурбадахи шэнэ Программа бэелүүлэн, коммунизм байгуулагшадые эрхим һайнаар һургаха, хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ Д. Д. Дондокова үнэн зүрхэнһөө шармайн оролдожо ябаһанаа бодото ажалаараа харуулан ябагшадай түрүү нэгэн мүн.

Цокто Номтоев.

Зүрхэ хүдэлгэмэ зүжэг наадан

Һаяхан Галтай нютагта Сутайн найман жэлэй һургуулиин һурагшад Пурбэ Содбоевичын хүтэлбэри доро һонирхолтой зүжэг наада табиба.

Зүжэг наада табихын урда тээ һургуулиин һуралсалай таһагые даагша Балжинима Цыренович сугларагшадта уласхоорондын байдал тухай лекци хэһэн байна.

Колхозой фермэ дээрэ болоһон ушарые харуулһан зүжэгые табиһанайнгаа удаа бурят хүгжэм дуунуудые һурагшад ирагуу гоёор гүйсэдхэжэ, шагнагшадые баясуулба. Һүүлээрнь Ким Самбуевичын хүтэлбэри доро акробатическа номернуудые болон хатар наада харуулаа. Удаань Любовь Петровнагай заабаряар бэлдэһэн Куклын маягтай зүжэг соо Матрешка, бэеэ һайрхадаг Кошка тухай зүйлые үзүүлбэ. Нааданай боложо байхада колхознигууд нэгэтэ бэшэ альга ташаа.

Сутайн һургуулиинхид ганса Гутайда харуулаад дүүргэхэгүй, мүн Боом, Нарһата, Харгааһата нютагуудаар ябаха юм.

П. Дымбрылов,
Мухаршэбэрэй Знамя Ленина колхозой хонишон.

ХОЁРДОХИ ЖЭЛЭЭ ҮХИБҮҮДЭЙ НЭГЭ КЛАССТА ҺУУХА ЯБАДАЛ БОЛЮУЛХА

Республикын багшанарай зүблөөнһөө

Бурядай һургуулинуудай түрүү багшанарай республиканска зүблөөн Улан-Удэдэ һаяхан боложо дүүрэбэ. Тэндэ 300 гаран багшанар хабаадаа. Республикын гэгээрэлэй министрын орлогшо **А. В. Никоров** «Хоёрдохи жэлээ нэгэ класста һурагшадай һууха ябадал болюулха, һурагшадай эрдэм мэдэсэ, дүршэл шадабари дээшэлүүлхэ тухай» элидхэл хэбэ. Нэмэлтэ элидхэлнүүдые: Хориин дунда һургуулиин эхин классуудай багша **Е. С. Хуриганова,** Улан-Удын № 1 дунда һургуулиин директор **Скосырский Г. Н.,** Улан-Удын № 4 һургуулиин математикын багша **В. К. Щепотова,** Улан-Удын № 40 һургуулиин ород хэлэнэй багша **З. А. Солодова,** Закаменай аймагай Михайловска дунда һургуулиин завуч **В. С. Попова,** Улан-Удын № 14 эхин һургуулиин багша **Н. А. Власова** гэгшэд хэбэ.

Бүгэдэниитын найман жэлэй һуралсалай ехэ политическэ удха шанартай байһан тухай нүхэр Никоров элидхэл соогоо онсолон тэмдэглэбэ. Тус хэрэгые бэелүүлхын тулада ганса арадай гэгээрэлэй арганууд, һургуулинууд болон хүдөөгэй советскэ органууд бэшэ, мүн бүхы бүгэдэниитын эмхинүүд эршэмтэйгээр хабаадаха ёһотой. Гэхэтэй хамта, республика дотор жэлһээ жэлдэ бүгэдэниитын һуралсалай түсэб дүүргэгдэнэгүй. Тиихэдээ олонхидоо муугаар лэ һурадаг үхибүүд һургуулияа орхино.

Бүгэдэниитын һуралсал хадаа багшанарай ойрын жэлнүүдтэ бэелүүлхэ шухалын шухала зорилго болоно. Энээниие шиидхэхын тула нэн түрүүн һурагшадта ном заалгые эрид һайжаруулха шухала. Теэд һургуулинуудта жэл бүри ямар олон һурагшад хоёрдохи жэлээ орхигдоно гээшэб! Үнгэрһэн һуралсалай жэлдэ 12063 үхибүүд—республикын һурагшадай арбанай нэгэ хубинь хоёрдохи жэлээ үлэһэн байха юм. Мүнөө жэлдэ 1054 һурагшад һургуулида ябанагүй.

Гэбэшье ажал хүдэлмэрсэ шэнэ эрилтэнүүдтэ харюусамаар эмхидхэжэ, эрхим һайн үрэ дүнгүүдые туйладаг багшанар үсөөн бэшэ. Эхин 31 һургуули нэгэшье һурагшые хоёрдохи жэлдэнь һуулгангүйгөөр ажаллана. Харин долоон жэлэй, найман жэлэй гансашье тиимэ һургуули байхагүй юм.

Хориин, Хэжэнгын, Гундын дунда, Наранай найман жэлэй, Доодо-Анаагай, Тохорюугтын эхин болон бусад һургуулинууд һайн хүдэлжэ байһанаараа магтуулба. Мүн эрхим багшанар Е. С. Хуриганова, С. Б. Бодиева, С. Р. Попов, Н. Н. Намсараев, Г. Г. Гомбоев, Е. П. Зангеева, Р. А. Кожарская, В. И. Снеткова гэгшэд хоёрдохи жэлдэнь класста үхибүү һуулгангүй хүдэлхэ талаар үльгэр жэшээ харуулна.

Удаань ород хэлэ, математика болон бусад предмедүүдые заалгада байгаа дутуу дунданууды, эдэ предмедүүдээр һурагшадай яахадаа муугаар һурадаг байһанай гол шалтагаанууды элидхэлшэ элирүүлбэ.

Липецкэ областиин түрүү багшанарай дүй дүршэл тушаа тогтохо зуураа, хоёрдохи жэлээ нэгэ класста һуулгые усадхаха талаар тэдэнэй баян дүй дүршэл тухай нүхэр Никоров дэлгэрэнгыгээр хөөрэбэ. Тэндэхи багшанар хуушан ёһоор хэшээлнүүдые үнгэрхэеэ болижо, шалгалтын болон һурагшадай бэеэ даагаад дүүргэдэг хүдэлмэри үргэнөөр эмхидхэнэ.

Хэшээлые хоорондоо ехэ холбоогүй хубинуудһаа (асуулта, шэнэ материал заалга, хадуужа абуулга) заатагүй бүридүүлэн үнгэргэдэг гуримһаа арсажа, Липецкэ багшанар хэшээлэй сагые зүбөөр хэрэглэхэ, хэшээлэй үедэ һурагшадые эдэбхижүүлхэ арга олоһон байна. Тиихэдээ дабталгын хэшээлнүүдые олоор үнгэргэнэ, һурагшадай бэеэ даагаад дүүргэхэ хүдэлмэри һайнаар эмхидхээд, хэшээлэйнгээ сагые алмаһанай ашаар һурагшадта упражненинүүд болон практическа хүдэлмэри олоор дүүргүүлжэ шадана.

Предмедүүдые заалгые нарижуулан хубилгаха, хэшээлнүүдые зүбөөр эмхидхэхэ талаар Липецкэ багшанарай баян дүй дүршэл халан абаха тухай элидхэлшэ онсо тогтобо.

Нэмэлтэ элидхэл хэгшэд ямар аргаар һурагшадые һайнаар һургадаг, бурят һургуулида ород хэлэ заалгые яажа һайжаруулһан, ород хэлэн болон математикаар һурагшадай ямар ойлгосотой байһаниие һургуулиин завуч болон директорэй яажа шалгадаг тухай үнэмшэмэ жэшээнүүд дээрэ харуулан хөөрэжэ үгөө.

Һаяхан Липецкэ область ошоод ерэһэн **Е. Д. Зверева, С. Б. Бодиева, В. К. Щепотова** (Улан-Удэ) гэгшэд тэндэхи багшанарай түрүү дүй дүршэл тухай һонирхолтой мэдээсэл хэбэ.

— Липецкэ һургуулинуудта багшанар өөһэдөө ехэ эдэбхи үүсхэл гаргана, хэшээлнүүдтээ ханамжа ехэтэйгээр бэлдэнэ. Хэшээлнүүд тон удха түгэсөөр үнгэргэгдэнэ. Ород хэлэ, тоо бодолго һайнаар зааха талаар илангаяа ехэ ажал хүдэлмэри хэгдэнэ. Жэшээнь, багшанар бодохо тоонуудые зохёоходоо, үхибүүдэй тон һайн мэдэхэ зүйл баримтануудые шадамараар хэрэглэнэ, — гэжэ Улан-Удын № 6 эхин һургуулиин багша **Е. Д. Зверева** тэмдэглэбэ.

№ 1 интернат-һургуулиин ород хэлэнэй багша **С. Б. Бодиева** Липецкэ багшанарай ород хэлэ яажа заадаг тухай хөөрэбэ. Липецкэ багшанар һуралсалай хүдэлмэриие эстетическэ хүмүүжүүлгэтэй тааруу зохидоор холбодог байна. Уран зохёолой хэшээлнүүдтэ уран зурагууд, скульптурын зүйлнүүд үргэнөөр хэрэглэгдэжэ, һурагшадай сэдьхэл зүрхэндэ омог баяр гүнзэгы мэдэрэл түрүүлнэ.

Тэндэ методическа хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдажа, түрүү багшанарай дүй дүршэл саг үргэлжэ нэбтэрүүлэгдэнэ,—гэжэ Улан-Удын № 4 һургуулиин багша **В. К. Щепотова** мэдүүлбэ.

Кабанскын аймагай Ранжуровай эхин һургуулиие даагша **Д. А. Абашеева** иигэжэ хэлэбэ: — һурагшаднай Степнодворецкэ найман жэлэй һургуулиин 5-хи класста абтахадаа эрхимүүдэй тоодо оролсоһон лэ байдаг. Гэбэшье бурят эхин һургуулида заагдадаг ород хэлэнэй номууд олон дутагдалнуудтай, тиимэһээ ород һургуулида үхибүүдэй орожо һуралсахада ехэ бэрхэшээл тохёолдоно, — гэжэ шүүмжэлбэ.

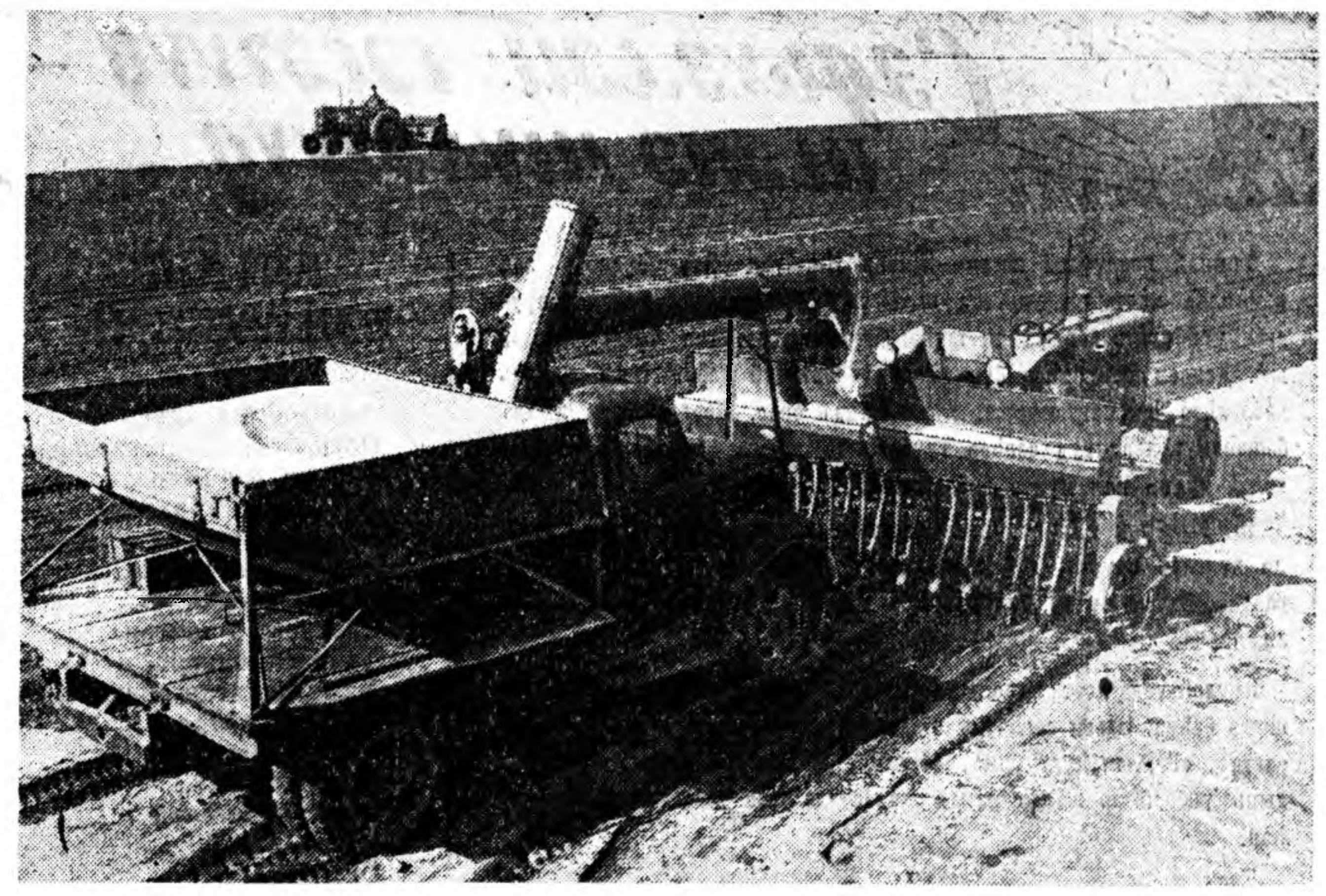
— Бурят һургуулинуудта түрэлхи хэлэмнай тон хайша хэрэгээр заагдана. Энэ хэрэгтэ һургуулинуудай, аймОНО-гэй хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд ямаршье анхарал хандуулнагүй. Эхин һургуулинуудта бурят хэлэ багшалха методикые дары саг соо шэнэдхэн хубилгаха шухала— гээд Зэдын аймагай Боргойн һургуулиин багша нүхэр **Сагалеев** хэлэбэ.

— Усть-Баргажанай дунда һургуулиин багшанар хоёрдохи жэлдэнь нэгэшье һурагшые үлөөхэгүй гэжэ уялга абанхай. Тэдэнэр мүнөө эршэмтэй һайнаар ажаллажа байна. Пионернууд болон комсомолшуудай эмхинүүд багшанарта эдэбхитэйгээр туһална. Дурсагдаһан багшанарай ажал хүдэлмэриие хаража үзэхэдэ Липецкэ багшанарай дүй дүршэлтэй адлирхуу байна. Энэнь тон һайшаалтай, дэмжэхээршье байна,—гээд ИУУ-гэй эхин һургуулинуудай таһагые даагша **А. П. Чайванова** тэмдэглэбэ.

Суглаан дээрэ мүн Улан-Удын Железнодорожно райОНО-е даагша **Д. Б. Бутуханов,** Улан-Удын педучилищиин математикын багша **М. А. Филиппов,** багшанарай профсоюзай обкомой түрүүлэгшэ **О. Т. Хадаханэ,** гэгээрэлэй министр **С. Г. Дугаров** гэгшэд үгэ хэлэбэ.

Элидхэлнүүдые зүбшэн хэлсэһэнэй һүүлээр суглаанда хабаадагшад республикын бүхы багшанарта, арадай гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдтэ, һурагшадай түрэлхидтэ хандаһан хандалга баталан абаба.

А. АЮРЗАНАЙН.

АКТЮБИНСКА ОБЛАСТЬ. Илексэ совхозой механизаторнууд хабарай тарилгада һайнаар бэлдхэһэн байгаа. Арбан долоон мянган гектар газар намар хахалагдаад, тэрээн дээрэ саһан тогтоогдоһон юм. Саһанай хайлан дунда шэнэ техникэ—навесной сеялкэнүүдтэй «Беларусь» гэжэ тракторнууд бии. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Илексэ совхоздо хабарай тарилга хэгдэжэ байна. сасуу хэдэн арбаад тарилгын агрегадууд поли дээрэ гараа. Тэдэнэй

ТАСС-эй фотохронико.

Партиин үнэн сэхэ хүбүүд— депутадта кандидадууд

Ондоо тээшээ гаража ошоһон депутадуудай орондо Бурядай АССР-эй Верховно Соведые һунгаха һунгуулиин зарим округуудһаа шэнээр депутадуудые һунгаха гэһэн Бур. АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1962 оной мартын 29-нэй үдэр абаһан Указай үндэһөөр, эдэ үдэрнүүдтэ һунгалтын болохо округуудай ажалшадай хамтын суглаанууд болобо. Тус суглаануудта хабаадагшад депутадуудта кандидадууд болгон партидаа үнэн сэхэ, арад зондоо хүндэтэй хүбүүдээ дэбжүүлбэ.

***

ХОРИНСК. **(Телефоноор абтаба).** Үдын хониной совхозой түб һуурин болохо Удинск тосхоной эрэгтэй, эмэгтэй һунгагшадай хамтын суглаан тэндэхи хүдөөгэй клубта болобо.

Суглаанай нээгдэжэ, хэлсэхэ асуудалай баталагдамсаар нэн түрүүлэн үгэ хэлэһэн Үдын совхозой хүдэлмэришэн нүхэр Тутаев И. В. Бурядай АССР-эй Верховно Соведые һунгаха һунгуулиин Үдын 110-дахи округһоо һунгагдаха депутадта кандидат болгон КПСС-эй обкомой секретарь **Даши Дашипылович Лубсановые** дэбжүүлбэ. Тиихэ зуураа сугларагшадта өөрынгөө дурадхаһан кандидадай ажалай намтарые хөөрэбэ.

Удаалуулан үгэ хэлэһэн Үдын найман жэлэй һургуулиин багша нүхэр Дугаржапова, Үдын сомоной Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Лодойбалов, совхозой хүдэлмэришэн Михаил Пахомов гэгшэд нүхэр Тутаевай дэбжүүлһэн кандидадые үнэн зүрхэнһөө дэмжэбэ.

Дэбжүүлгын, дэмжэлгын һунгагшадай хамтын суглаанууд Хандагай, Нарин, Зүүн Хасууртай болон бусад тосхон һууринуудаар ехэ эдэбхитэйгээр үнгэрбэ.

***

МУХАРШЭБЭР. **(Телефоноор абтаба).** Бурядай АССР-эй Верховно Соведые һунгаха һунгуулиин Мухаршэбэрэй 84-дэхи округһоо ажалшадай һунгалтын урда тээхи суглаан «Коммунизм» колхоздо боложо үнгэрбэ.

Тус колхозой барилгын бригадир Артамон Бельский Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта Мухаршэбэрэй округһаа кандидадаар КПСС-эй обкомой секретарь нүхэр **Власов Леонтий Владимировичые** дэбжүүлнэб гэжэ дурадхал оруулба. Нүхэр Власов хадаа ветеринарна врач мэргэжэлтэй. Манай эндэ партиин райкомой секретаряар хүдэлһэн, бидэнэй таниха хүн, бэрхэ шадамар ургажа ябаһан партиин хүтэлбэрилэгшэ мүн гэжэ тэрэ дурадхаһан кандидат тухайгаа хөөрэнэ.

Һүүлээрнь энэ колхозой нэгэдэхи бригадын бригадир нүхэр Поломошенов, пенсионер үбгэн Оленников, колхозой парторганизациин секретарь нүхэр Антонов гэгшэд удаа дараалан үгэ хэлэжэ, дэбжүүлэгдэһэн кандидадые бүгэдөөрэн дэмжэбэ. Тиигээд һунгалтын үдэр нэгэн хүн шэнги нүхэр Власовай түлөө дуугаа үгэхыень нүхэдөө уряалба.

Мүн иимэ нэгэн суглаан аймагай больницада болобо. Тэрэ суглаанда түрүүлэн үгэ хэлэһэн һунгагша О. А. Шмакова нүхэр Власовые депутадта кандидадаар дэбжүүлһэн, врачууд Маврояне В. А., Андриевская А. Н. гэгшэд дэмжэһэн байна. Дэмжэлгын суглаанууд Мухаршэбэртэхи албан газарнуудаар, эмхи зургаануудаар эдэбхи үүсхэлэй оршон байдалда үнгэрбэ.

***

УЛАН-УДЫН ЖЕЛЕЗНОДОРОЖНО РАЙОН. Ниислэл хотодохи түмэр замай техникумэй ехэ заал соо 250 шахуу һурагшад, багшанар болон алба хаагшад үдын забһарлалгын үедэ сугларба. Тус суглаан хадаа Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта һунгуулиин Красноармейска 13-дахи округһоо кандидадые дэбжүүлгэдэ зорюулагдаба.

Техникумэй багша Д. М. Беседин һунгуулиин Красноармейскэ 13-дахи округһоо кандидат болгон КПСС-эй Бурядай обкомой секретарь нүхэр **Николай Степанович Бирюковые** дэбжүүлнэб гэжэ дурадхал оруулба. Нүхэр Беседин өөрынгөө дэбжүүлһэн кандидадай намтарые һунгагшадта уншажа үгэбэ. Түрүүлэн үгэ хэлэгшын дурадхалые һурагша И. И. Казанцев, багша М. И. Индосов гэгшэд халуунаар дэмжэбэ.

Суглаанда хабаадагшад нүхэр Бирюковые республикынгаа дээдэ органой депутадта кандидадаар дэбжүүлхэ, мүн һунгуулха зүбшөөлөө үгэхыень гуйха гэһэн шиидхэбэри нэгэн дуугаар абаба.

Дэбжүүлгын суглаанууд Зүүн Сибириин түмэр замай хэлхеэ холбооной 10-дахи дистанциин, мүн байра, барилгануудай 8-дахи дистанциин коллективүүдтэ болобо.

Тиихэдэнь УланҮдэ станциин вагонно депогой, Улан-Удэ станциин хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй болон алба хаагшадай, мүн найман жэлэй 40-дэхи һургуулиин коллективэй хамтын суглаанууд боложо, тэндэ хабаадагшад Бур. АССР-эй Верховно Соведые һунгаха һунгуулиин Пушкинска 13-дахи округой депутадта кандидат болгон КПСС-эй Улан-Удын горкомой нэгэдэхи секретарь **Константин Матвеевич Продайводае** нэгэн һаналтайгаар дэбжүүлбэ.

Ц. ДОНДОГОЙ

Һаалишанда

Һаяхан даа, һаяхан.
Саб гэмэ гэзэгэнүүдтэй
Сагаан һабхаг зүүжэрхёод,
Һургуулиин формо
үмдэжэрхёод,
Һаруулхан түрэл класстаа
Һанаха багшанараа шагнажа
Һуудагхан сагаа һаныш даа.
Гүрэнэй шалгалтын дабаае
Гэмгүйхэнөөр дабажархёод,
Алтанхан гаршагтай аттестат
Абаад гартаа байхадаа,
«Талаан бэдэржэ зугадаха»...
Тархи рууш иимэхэн бодол
Нэгэшье дахин шургаагүй,
Нэтэрүүгээр тамалан
нүхэлөөгүй.

Үнжэгэн сагаахан хургануудш
Үнеэдэй хүхэндэ дадааш
һаань,
«Елочкын» оньһон мэргэжэл
Ёһотойл шудалха болобош
даа.
Һайхан даа, һайхан.
Һаруулхан лэ хуби заяанш.
«Алтарһан Москва, ВДНХ-да
Айлшала»,— гэһэн уряал
Һаяхан абаад баясааш
Һаргама арюухан сэдьхэлһээ.

Сэдьхэлэй сэсэгүүд — шэнэ шүлэгүүд

Үиинэй поэдүүдэй нэгэн—Шираб Нимбуев Эхэ ороноо, зол жаргалаа магтаһан уянгата шүлэгүүдые, сатирическэ зохёолнуудые, үхибүүдтэ зорюулһан шүлэг онтохонуудые гол түлэб бэшэдэг юм. Долоон онтохонһоо бүридэһэн «Зоригтой хоёр» гэжэ номынь хэблэлһээ һаяшаг гаража, худалдаанда ороо. Поэдэй олон жэлдэ бэшэһэн зохёолнууд сооһоо түүбэрилэн абажа бүридхэһэн «Сэдьхэлэй дуун» ном мүнөө хэблэгдэжэ байнхай.

Ш. Нимбуев «Бурят үнэн» газетын редакцида арба гаран жэлдэ хүдэлхэ зуураа, сатирын таһагай ажалда эдэбхитэйгээр хабаадаа. Мүнөө нүхэр Нимбуев Бурядай номой хэблэлдэ редактораар ажаллана.

Һүүлэй үедэ поэт тоонтото нютагаа магтаһан шүлэгүүдые бэшэжэ байна. Эдээн сооһоонь «Ярууна», «Эдэгэнхэй харгы», «Маарагта», «Эгэтын һургуули», «Нимбуу Боршогор» гэжэ шүлэгүүдынь үнгэрэгшэ жэлдэ манай газетэдэ удаа дараалан толилогдоо һэн.

Тоонтото нютаг тухай шүлэгүүдэйнь үргэлжэлэлые доро толилнобди.

ХУУЛИТА ОМОГОРХОЛ

Үргэн салуу
Үйлсөөрнь ябатарни
Баян колхозой
Баабайнарай нэгэн
Базаров Нима
Базарович өөрөө
«Волгын» сонхоор
Бултайн, намайе
Мэһэлзэн хаража,
Мэндэшэлээд үнгэрбэ.

Үнгэрэн ошоошо
Үбгэнэй һанаан соо
Байгааша юумые
Балшыса мэдэнэб,
Шэхэндэм үбгэжөөл
Шэбэнэнэ хэбэртэй:
«Туйлагшал бэлэйбди,
Туршагшал бэлэйбди!..
ТОЗ Маарагтадаа
Тогтоожо байһанаа,
Арга шадабаряар,
Алибаа юумээр
Дутажа зобобошье,
Дорюунаар ажалладагаа,
Сүмбэр уулые
Сүмэ сохин,
Гаража шадахаар
Габшагай ябаһанаа,
Һанана гүш, Шираб?
Һананал ёһотойш!..
Мухар нюдаргаар,
Мунсадал зоригоор
Туйлагшал бэлэйбди.
Туршагшал бэлэйбди!..
Городһоо морёор
Горючи зөөдэгөө
Һанана гүш, Шираб?
Һананал ёһотойш!...
Хаһаг тэргэеэ
Хангирган, дондоргон,
Ялхида шабардан,
Ябадагаа һанаад,
Харыш мүнөө
Халзан ахынгаа
Колхозой «Волгоор»
Хотолзуулан ябахыень!

Уяран баярлаһандаа
Уһаташаба нюдэмни.
Зүб даа, тон зүб!..
Зүб лэ омогорхонот!
Ташье омогорхохо
Ёһоороо омогорхонот,
Бишье омогорхохо
Ёһоороо омогорхоноб!

Түхэреэн стол... түхэреэн тулга...

Түрэл колхозойм
Түрүүлэгшын орлогшо
Анханайм нүхэр
Айлшаар уриба...

Задарюун томо
Залгалаа гэртэй.
Гэр соонь сэбэрхэн,
Гэрэлтэй арюухан.
Бахархан харамаар
Баян байдалтай...

Түхэреэн стол
Тойрон һуутараа,
Түлэг дундаа
Хөөрэлдэн байтараа,
Үни заяанда
Үнгэрһэн юумэн
Һанаандам ороод
Һалажа үгэбэгүй...

Тэрэ гэһээр
Гушаад жэл ошоо.
Тэрэ сагнай
Зүүдэндэл болошоо...

Түхэреэн стол
Тойрон һууһандал,
Түхэреэн тулга
Тойрон һуугшадта
Артельдэ орохо
Агитаци хэжэ,
Зупигар хүхэхэн
Зуһалан гэр соо
Утаанда ядажа,
Уршагад гэлдэн,
Галда таашаан,
Гараа хүлшөөн,
Хамагай багша
Ленин тухай,
Хамтарһан зоной
Хүсэн тухай
Хаба шадалаараа
Хэлэгшэ бэлэйбди
Эгэтэ, Маарагтын
Эдэбхитэд,
комсомолшууд...

Түрэл нютагтаа
Түрүүшын колхоз
Байгуулалсаһан
золтойдоо
Бахарханабди мүнөө.

Барие хамаагүй
Нэгэ нэгые
Баяр, омогорхолоо
Тэмдэглэжэрхие.

Һайхан даа, һайхан,
Һанаад ерэхэдэ.
Танихаар бэшэ
Тад ондоо болоо
Артель-колхознай,
Ажа байдалнай,
Бүхы хүнүүднай,
Бүхы оромнай!

АЛТААР БЭШҮҮЛҺЭЙ...

I

Офицер Мархайе
Обёорбоб альбом соонь.
Баруун фронтдо
Байлдажа ябахадаа
Энээхэн зурагаа
Эльгээ һэн гэртээ.
Энэ офицер
Эрэлхэгээр тэмсэн,
Хайрата ороноо
Хамгаалалсан ябатараа,
Үрөөһэн хүлөө
Үргөөд уянхай,
Хоёр таягтай,
Хоёр медальтай
Бусаа бэлэй.
Бусан сасуу
Хамсыгаа шаман,
Хамтынгаа ажалда
Оролсоо бэлэй
Омогтой, зоригтойгоор...

II

Олон хүбүүд
Ошоо һэн эндэһээ
Ороноо хамгаалхаа.
Зариманиинь бусаагүй —
Залуухан наһандаа
Унаа тэдэнэр,
Ороноо хамгаалан...
Артелиин правлени
Анхаралаа табижа,
Хүбүүдэйнгээ дурасхаалда
Хүшөө бодхоогоод,
Наранда яларһан
Наада нюуртань
Алтаар нэрэнүүдынь
Аржытар бэшүүлһэй...
Аймаг зониинь,
Аша гушанарынь,
Басагад, хүбүүдынь
Байд гээд лэ ерэжэ,
Һанаа алдан,
Һайханаар шэртэн,
Үнэтэ юрөөлөө
Үгүүлжэ байха һэн
Хуша, жодоо,
Хуһа, мойһо,
Талын сэсэгүүды
Тариха һэн хорёо сооньь!

ТЭЭРМЫН ШУЛУУН

I

Хашаагай захада,
Халаахайн забһарта
Гар тээрмын
Ганса шулуун
Газарта шаалдаһан,
Хабтайжа хэбтэбэ,
Хараад зогсобоб.
Ошоһон жэлнүүд
Ойндом оробо...
Ташарайгүйхэн
Тажаахан ябахадаа
Иимэхэн тээрмэ
Эсэтэрээ эрьюулжэ.
Аарсанай талха
Арайхан гэжэ
Хүсээдэгээ һанахадам
Хүйтэрбэ зосоомни.

II

Үндыхөө болиһон
Үгытэй айлнуудта
Түхэреэхэн тээрмэ
Түержэл байгаа
Олон олон
Он жэлнүүдтэ.
Маарагта, Эгэтын
Малшадай байдал
Тэрээхэн жэжэхэн
Тээрмэдэл эрьелдэн,
Уруугаа, доошоо
Унажал байгаа.

III

Тиигэжэл байтарнь
Тэнгэри сэлмээ...
Нюргаа сэхэлэн,
Зоригжон бодоод,
Нютагаа, байдалаа
Шэнэдхэн хубилгаад,
Үзэгдөө, харагдаагүй
Үндэртэ гаргаад,
Дам саашаа
Дабшажа ябанабди.

IV

Энээхэн шулуу
Музейдэ табяад,
Энээхэн шүлэгөө
Дээрэнь нааһайб!

Шуумгай бэрхэ даа

Манай Закаменай Санага нютагта Долгор Дубжировна Цыренова гурбан жэл тухай наймаалагшаар хүдэлнэ. Энэ нүхэрнай совет худалдаа наймаанай гурим дүрим наринаар сахидаг, хүн бүхэндэ аятай зохидоор хандадаг юм. Хэрбээ холын гүүртэнүүдһээ малшадай ерээ һаа, зоной зүбшөөлөөр ээлжээгүйгөөр түргэн табихые оролдодог. Арад зондоо хүндэтэй, үнэн зүрхэнһөө хүдэлдэг хүниие магтангүй яалтайб!

Ханда Мухалева.

Тобшо дохёо

Анхаралаа табимаар хэрэг

Закаменай зарим колхозуудаар түмэрэй хаядаһанууд элбэгээр хэбтэдэг. Тэрэниие суглуулжа тушааха хүдэлмэри эмхидхэгдэнэгүй.

Г. Тугутов.

Украинын ССР-эй Херсондохи дуу болон хатарай «Веснянка» гэжэ ансамбль уржадэр манай ниислэл хотодо һүүлшынгээ концерт харуулба. Тиихэдэ харагшадай зүгһөө аргагүй ехэ магтаал һайшаалда хүртэһэн байха юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ниитын хатар нааданай хэһэг харуулагдана.

С. ДОРЖИЕВАЙ фото.

Хилын саанаһаа

Берег Слоновой Кости гэжэ республикын ниислэл Абиджан городой түбэй талмай.

Синьхуагай-ТАСС-эй фото.

Лаосто эб найрамдал тогтоохын, бэеэ даанхай байдал олгохын түлөө

ПЕКИН, апрелиин 17. (ТАСС). Лаосой хаанта правительствын премьер-министрын уялгые дүүргэгшэ Камсук Кеола үсэгэлдэр иигэжэ мэдүүлээ. Бун Умай-Фуми Носаванай бүлэг хэлсээ хэхые хүсэхэгүйһөө гадна, тэрэниие һаатуулха, таһалдуулха һэдэлгэ гаргана.

Синьхуа агентствын Сиен-Куангһаа мэдээсэһэнэй ёһоор, Буддын литын ёһоор шэнэ жэлэй гараһанда зорюулагдаһан баяр дээрэ Камсук Кеола үгэ хэлэһэн байгаа.

Премьер Суванна Фумын толгойлдог хуулита правительствын бэелүүлдэг амгалан ёһоной, бэеэ абанги байлгын политикые хамгаалхын тулада эгээн лэ ехэ оролдолго бидэнэр саашадаашье гаргахабди, юунһээшье сухарихаар бэшэ байнабди. Юуб гэхэдэ, энэ политика Лаосой арадай аша туһада тааралдана, тэдэнэй зүгһөө дэмжэгдэнэ гэжэ Камсук Кеола хэлээ.

Бата бэхи нэгэдэлтэй, тайлбарилан хэлэбэл, Лаосой хаанта правительствын болон Нео Лао Хак Сат партиин хоорондоо нягта нэгэдэлтэй байһан, хани барисаата хүршэ оронуудаймнай бидэндэ талархадаг дээрэһээ бидэнэр урда тээнь амжалта туйлаһан байгаабди гээд тэрэ үргэлжэлүүлэн хэлээ.

Тон ехэ һэримжэтэй байхыень, дайсанда эсэргүү тэмсэлээ шангадхахыень, сүлөөлэгдэһэн районуудые хамгаалжа байһан патриотическа сэрэгүүдые дэмжэхыень Лаосой арадые Камсук Кеола уряалаа.

Лаосой сэрэгэй дээдэ советэй түрүүлэгшэ генерал Конг Ле баяр дээрэ үгэ хэлэхэдээ, иигэжэ мэдүүлээ. «Гурбан талаһаа амгалан ёһоор хэгдэхэ хэлсээндэ һаад ушаруулхыень, сүлөөлэгдэһэн районуудта эсэргүү добтолгонуудаа шангадхахыень өөһэдынгөө зарсанарта — Фуми Носаванай бүлэгтэ—Америкын империалистнууд захиралта үгэнэ. Тэрээнһээ уламжалан, Лаосто хи байдал бүри орёо, шахардуу шанга боложо байна».

ДРВ-дэ Соведүүдэй һунгалта болоо

ХАНОЙ, апрелиин 17. (ТАСС). ДРВ-дэ провинцинуудай арадай Соведүүдэй һунгалта һаяхан болоо. Тэрээндэ һунгагшадай 95,3 процентнь хабаадаа гэжэ ВИА агентство мэдээсэнэ.

Һунгуулиин олон участогуудта дуугаа үгэлгэдэ һунгагшад 100 процент хабаадаһан байна.

Шэнээр һунгагдаһан арадай Соведүүдэй гэшүүдэй дунда 439 эхэнэр (тайлбарилан хэлэбэл, Соведүүдэй бүхы гэшүүдэй дүрбэнэй нэгэ хуби) бии. Һунгагдаһан кандидадуудай 26,7 процентнь 30-һаа доошо наһатай юм. Бүхы кандидадууд депутадууд болгогдон һунгагдаа. Олонхи депутадууд дуунуудай 80-һаа 90 хүрэтэр процентые абаһан байна.

Сириин Арабуудай Республикын национальна һайндэр

ДАМАСК, апрелиин 17. (ТАСС). Сириин газар дээрэһээ хариин сэрэгүүдэй гаргагдаһаар 6 жэлэй ойе Сириин арад тэмдэглэбэ. Хариин сэрэгүүдэй гаргагдаһан үдэрэй һайндэрөөр дашарамдуулагдан, Дамаскда сэрэгэй парад болоо. САР-эй президент Назим Кудси, шэнэ правительствые толгойлогшо Ахмед Бешир Эль-Азме, тэрэнэй кабинедэй гэшүүд парад дээрэ байлсаа.

Армида болон Сириин арадта Дамаскын радиогоор үгэ хэлэжэ хандахадаа, Сириин зэбсэгтэ хүсэнүүдэй главна командалагша генерал Захреддин хадаа эзэмдэгшэдтэ эсэргүү хэсүү бэрхэтэй тэмсэл хэжэ, Сириин арадай илалта туйлаһан тухай һануулаад, нэгэдэлэй, арабуудай бүхы газар нютагуудые хүсэдөөр сүлөөлхын түлөө тэмсэлдэ өөһэдынгөө зэргые нягтаар жагсаахыень араб арадуудые уряалаа.

Сириин шэнэ правительство

ДАМАСК, апрелиин 17. (ТАСС). Д-р Ахмед Бешир Эль-Азме түрүүтэй Сириин Арабуудай Республикын саг зуурын шэнэ правительство эндэ байгуулагдаа. Правительствын составта 14 министр: премьер-министрын орлогшо, гэгээрэлэй болон хүдөө ажахын министр Рашад Бармада, Сириин армиин главна командалагша (Обороной министрын үүргэ дүүргэдэг) генерал Абдель Керим Захреддин, гадаадын хэрэгүүдэй министр Аднан Азхари болон бусад ороно.

ПАРИЖ, апрелиин 17. (ТАСС). Франс Пресс агентствын корреспондентын Дамаскһаа мэдээсэһэнэй ёһоор, элдэб политическэ партинуудай түлөөлэгшэд, тусхайлбал, урдын арадай партиин нэгэ гэшүүн, нэгэ националист, хоёр баасист, хоёр бэеэ даанхайшуул, табан бэеэ даанхай прогрессистнүүд Сириин шэнэ правительствода оролсоо.

ЛОНДОН, апрелиин 17. (ТАСС). Рейтер агентствын корреспондент Дамаскһаа иигэжэ мэдээсэнэ. Д-р Ахмед Бешир Эль-Азме гэгшын байгуулһан правительство гол түлэб «политическэ жиирэй үзэл бодол баримталдаг залуу мэргэжэлтэдһээ» бүридэнэ.

Номгон далай дээрэ ядерна туршалга хэхые австралиинхид буруушаана

КАНБЕРРА, апрелиин 17. (ТАСС). Рождествогой арал дээрэ ядерна туршалгануудые Холбоото Штадуудай хэхэ гэжэ байһые австралиинхид буруушаана. Виктория штадай юһэ мянга гаран һунгагшадай бэшэг федеральна парламентдэ дамжуулан үгтэһэн байна. Эдэ һунгагшад ядерна туршалга эсэслэн болюулха тухай эрилтэ хэнэ. Номгон далай дээрэ ядерна туршалга хэхыень болюулха зорилгбор Холбоото Штадуудта Австралиин правительствын нүлөө үзүүлхэ тухай түлөөлэгшэдэй палатын гэшүүн лейборист Гордон Бариант һунгагшадай зүгһөө бэшэгые дамжуулхадаа эрилтэ хээ.

Гэмтэ үйлэ хэрэгүүд үргэлжэлүүлэгдэһээр

ПАРИЖ, апрелиин 17. (ТАСС). Ехэ, багынгаа талаар Алжирай хоёрдохи город бологшо Оранда оасайхид бүри эдэбхитэйгээр аашалалдажа ороо. Европынхидой ажаһуудаг кварталнуудта бүгэдэ ниитын забастовко болоно. Тэрэниие «хэтэрмэ» этэгээдүүд үүдхэһэн байха юм. «Хэтэрмэ» этэгээдүүдэй отрядууд сэрэгэй хубсаһа үмдэжэрхёод, городой гол үйлсэнүүдээр хамаагүйгөөр ябажа байна.

Франс Пресс агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, иимэ отрядуудай нэгэн буу зэбсэг буляажа абаха һэдэлгэ гаргахадаа, городой захада байдаг сэрэгэй лагерьта добтолго хээ. Буудалдаанай болоходо Франциин нэгэ солдат алуулһан, хоёр солдат шархатаһан байна.

«Хэтэрмэ» эгэгээдүүд Филиппвиль городто дахяад гэмтэ үйлэ хэрэг хэһэн байна. Тэдэнэр энэ городто демонстраци эмхидхээд, алжир үндэһэ яһатанай хүнүүдэй ороод байһан кафе болон магазинууд руу хэдэн граната шэдээ. Алжир яһатанай хоёр хүн алуулһан байна.

ПАРИЖ, апрелиин 17. (ТАСС). Алжирай бүхы газар дээрэ оасайхидай бандитска добтолго хэһэнһээ уламжалан, үсэгэлдэр 22 хүн алуулаа, 39 хүн шархатаа. Гансахан Алжир городто 17 дахин хорлолго хэгдэжэ, 13 хүн алуулаа, 17 хүн шархатаа гэжэ Франс Пресс агентство мэдээсэнэ.

Америкын сэрэгэй корабльнууд Стамбулда ерэбэ

СТАМБУЛ, апрелиин 16. (ТАСС). Америкын 6-дахи флодой корабльнуудай эскадра Стамбулай портдо мүнөөдэр ерээ. «Шангри-ла» гэжэ авианосецһоо, «Канберра» гэжэ крейсерһээ, хоёр эсминецһээ болон танкерһаа эскадра бүридэнэ. «Канберра» гэжэ крейсер дээрэ ракетэнүүдые табидаг оньһото түхеэрэлгэ бии. Англиин сэрэгэй корабльнуудай Стамбулда ерээд байһанай һүүлээр тус эскадра эндэ ерэбэ. Мүнөө үедэ Хара далай соо ябаһан Америкын үшөө хоёр эсминец эндэ мүн лэ ерэхэ юм. Америкын корабльнууд Стамбулда хэдэн үдэрэй турша соо байха.

США тэбдэн яарана

НЬЮ-ЙОРК, апрелиин 16. (ТАСС). Агаарта Америкын ядерна зэбсэгүүдэй түрүүшын бүлэг шэнэ туршалганууд арба хоноод эхилжэ болохо гээд США-гэй тушаалта хүнүүд апрелиин 15-да мэдүүлээ гээд ЮПИ агентство мэдээсэнэ.

Тушаалта хүнүүдэй мэдээнүүдэй ёһоор, Номгон далай дээрэ ядерна туршалга хэхэ бэлэдхэл үнэндөө дүүргэгдэнхэй. Түрүүшын тэһэлэлгэ апрелиин 25 багаар, майн 1-дэ гэжэ урда тээнь хараалагдаһан болзорһоо недели тухай урид хэгдэхэ байна.

ЛЕНИНС[...] ҮДЭРНҮ[...]

БОЛГАР[...]

СОФИ, апрели[...] (ТАСС). В. И. Лени[...]һөөр 92 жэлэй ойдо з[...] даһан баярай суглаа[...] гариин городууд бол[...] нуудта үнгэргэгдэнэ[...] рэниие болон Советск[...] Коммунистическэ пар[...] гуулһан энэ агуу[...]ами наһан болон ажа[...]гые харуулһан выст[...] хаа хаанагүй эмхидх[...]

Болгариин револ[...] хүдэлөөнэй музейдэ [...] нүүдтэ хүн зон олоор[...] Совет засагай түрүү[...] редүүдые Ленин бэш[...]гаа. Тэрэ бэшэгһээ [...]фическа буулгабари В[...]нинэй центральна [...] абтаад, эндэ табигда[...]вет уран зураашадай [...] Владимир Ильичын [...] дүүдэй буулгабарину[...] соо бии. Граммофоной[...] канууд дээрэ бэшэгд[...] Ленинэй үгэнүүдые [...] орогшод угаа ехээр [...] хүдэлгэн байжа шаг[...]

Софиин гүрэнэй [...]тедэй студентнүүд[...] соо баярай суглаан [...] болоо. В. И. Ленинэ[...]һан, ажал-ябуулга ту[...]фессор Михаил Гераси[...]лаан дээрэ элидхэл х[...]

МОНГО[...]

УЛАН-БАТОР, апре[...] (ТАСС). Улан-Батора[...] заар ороноо шэнжэл[...] музейдэ апрелиин 22-[...]хо тудам хүн зон ул[...]роо ороно. «В. И. [...]ами наһан, ажал-ябу[...] һэн саг үргэлжын [...] музей соо бии юм. [...] ниислэлэй хүдэлмэри[...]дентнүүд, һурагшад[...] хаагшад выставкын [...] дуудтай ехэ һонирхо[...] танилсахадаа, Владими[...]чын ехэ ажал-ябуулга[...]са танилсахые оролдо[...]

Музейн байшанда [...] Монголой арадай-рево[...]но партиин үнинэй [...] ябуулагшадтай, тэрэ [...] дээжэ партизан М[...] уулзана. Тэрэ хадаа [...]торай В. И. Ленинтэй [...] хөөрэлдэхэдэнь байлс[...] золтой байһан юм.

Ю. Ангенф[...] ГДР-эй тала[...] оробо

БЕРЛИН, апрел[...] (ТАСС). АДН агентс[...]жэ дамжуулна. Эб н[...]лай түлөө тэмсэлш[...] Германиин харьят[...] Ангенфорт апрелии[...] һүни ГДР-эй тала ру[...] шадаһан байна. Т[...] тэрьелжэ гараһанайн[...] Ю. Ангенфортые Бар[...] маниин полици орол[...]гоор бэдэрдэг байгаа.

Германиин Демокр[...] Республикын ниисл[...] сасуугаа, Ю. Ангенф[...] лэлдэ иимэ мэдүүлгэ [...] периализмда эсэргүү [...] хэхэдээ хододоо [...] байһан нүхэдтөө бу[...] амаршалга хүргэн[...] шэн зоригтойгоор, [...] туһалһан бүхы хү[...] луун баясхалан хүргэ[...] тэрэ хэлээ.

Германиин компарти[...] Юпп Ангенфортдо а[...] эльгээгээ. Баруун Г[...] полициһаа 11 үдэрэй [...] соо хоргодоходонь Юп[...] фортдо туһалһан бүх[...]нистнуудта, социал[...]дуудта, партийнабэш[...] мэришэдтэ, ФРГ-гэй [...] то эрхэтэдтэ Центр[...] митет баясхалан хүр[...]

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУ[...]

Манай адрес, телефон[...]

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26 [...]
ФОНЫ РЕДАКЦИИ: редактора —46-32, зам. ред[...] 32-74, ответ. секретаря—27-37, отделов партийной [...] пропаганды—24-74, сельского хозяйства и советского [...]тельства—47-59, промышленности и транспорта [...] —35-14, культуры—34-05, писем и рабсе[...]корр[...] отдел переводов и корректорская—35-95, бухгалтер[...] Для междугородных переговсров—16.

Гор. Улан-Удэ, типография Министерст[...] Бурятской АССР.

Н00652. Зак. №[...]

БУРЯТ ҮНЭН
4-дэхи нюур